

ลักษณะของรายการข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน
ในแง่ขององค์กรข่าวต่างประเทศ และกระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศ

ข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของการทำงานในองค์กรข่าวต่างประเทศ

องค์กรข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานีใน ส่วนกลาง (ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11) จัดเป็นองค์กรย่อยที่แผงตัวอยู่ในองค์กรข่าว โดยตรง ซึ่งการบริหารงานด้านข่าวต่างประเทศของแต่ละสถานีนั้นก็แตกต่างกันไป ส่วนที่ดูจะคล้ายคลึงกันอยู่บ้าง ก็คือการจัดองค์กรข่าวต่างประเทศที่มักจะมีผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ค่อนข้างน้อย เนื่องมาจากองค์กรข่าวของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานี มักจะให้ความสำคัญแก่ข่าวในประเทศ ซึ่งถือเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่า ประกอบกับสถานีโทรทัศน์บางสถานี เช่น สถานีโทรทัศน์ ช่อง 11 มีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวจำนวนน้อยอยู่แล้ว จึงเป็นข้อจำกัดในการแบ่งสันปันส่วนเจ้าหน้าที่ที่จะมาควบคุมดูแลงานด้านข่าวประเทศนี้

โดยทั่วไปขององค์กรข่าวโทรทัศน์ มักจะประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกันไป ดังนี้ คือ (ดวงทิพย์ วรพันธ์, 2515 : 3-4)

1. หัวหน้าส่วนข่าว หรือหัวหน้าฝ่ายข่าว (News Director) มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานข่าว และการบริหารงานฝ่ายข่าวทั้งหมด รวมถึงรายการสารคดีเชิงข่าว (documentaries) และบทบรรณาธิการข่าว (editorials)

2. ผู้ผลิตรายการข่าว (News Producer) รับผิดชอบด้านการผลิตรายการข่าวหนึ่งรายการใดในแต่ละวัน แต่สำหรับสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย ไม่มีเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งนี้ เพราะการออกอากาศรายการข่าวในแต่ละวันมีไม่มากนัก กล่าวคือ มากที่สุด 6 ภาค (ช่อง 11) ประกอบกับ การปฏิบัติงานด้านข่าวนั้นไม่เหมือนกับการผลิตรายการอื่นโดยทั่วไปที่มีความซับซ้อนในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งข้อมูลในการผลิตรายการมากกว่า ดังนั้น ผู้ผลิตรายการใน

รายการข่าวจึงคล้ายกับทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เรียบเรียงข่าวเท่านั้น และมักนิยมเรียกผู้ที่ทำงานในตำแหน่งนี้ว่า บรรณาธิการเรียบเรียง หรือบรรณาธิการข่าวประจำวัน (Editor for/of the day)

3. ผู้ประกาศข่าว (Newcaster or Anchorman) จะมีหน้าที่ในการอ่านข่าวออกอากาศ รายงานข่าว

4. ผู้รายงานข่าว (Reporter) หรือผู้สื่อข่าว ทำหน้าที่รายงานข่าวทั้งแบบปรากฏตัวและให้เสียงในเทปวีดิทัศน์ที่บันทึกข่าว และบรรยายหรือให้เสียงโดยไม่ปรากฏตัวในเทปวีดิทัศน์ที่บันทึกข่าว หรือในห้องส่ง

5. ช่างภาพ (Cameraman) ทำหน้าที่ถ่ายทำหรือบันทึกภาพข่าวตามที่บรรณาธิการสั่งงานมอบหมาย

6. ผู้เขียน (Writer) โดยปกติมักมอบหมายให้ผู้รายงานข่าว หรือบรรณาธิการเรียบเรียง หรือบรรณาธิการข่าวประจำวัน และบรรณาธิการตัดต่อ

7. บรรณาธิการตัดต่อ (Film/Video Tape Editor) มีหน้าที่ตัดต่อภาพข่าวจากเทปวีดิทัศน์ที่บันทึกภาพข่าวมา

8. บรรณาธิการสั่งงาน (Assignment Editor) มีหน้าที่มอบหมายงานให้ผู้รายงานข่าวและช่างภาพ

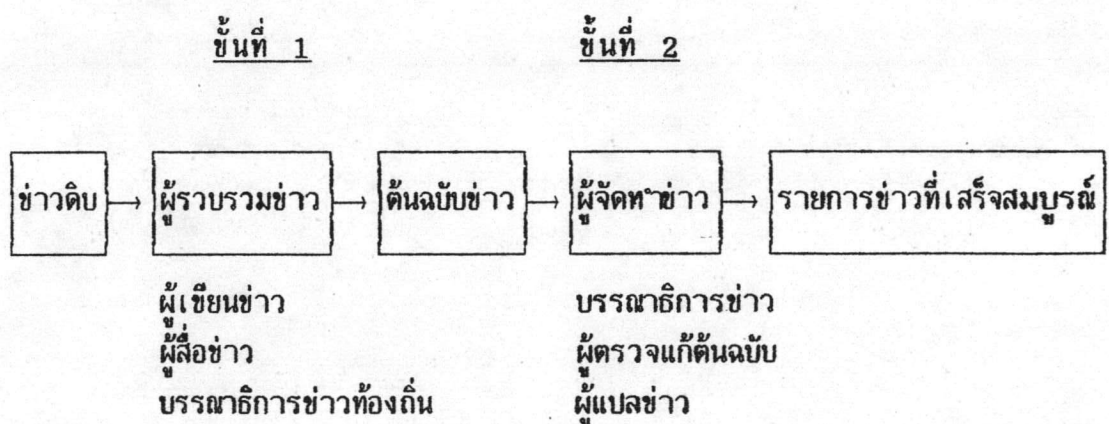
9. ผู้กำกับรายการ (Director) มีหน้าที่ควบคุมการนำเสนอรายการข่าว รวมทั้งกล้องโทรทัศน์ในห้องส่ง เครื่องฉายภาพยนตร์และเทปบันทึกภาพข่าว สำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบในตำแหน่งนี้ มักจะตกอยู่กับผู้กำกับรายการประจำวันของทางสถานีโทรทัศน์แต่ละสถานี

จากการแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบในองค์กรข่าวดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับการจัดองค์กรข่าวต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นองค์กรย่อยที่แฝงตัวอยู่ในองค์กรข่าวของสถานีโทรทัศน์โดยทั่วไป พบว่า องค์กรข่าวต่างประเทศ จะมีลักษณะการจัดองค์กรที่ประกอบไปด้วยบุคลากรจำนวนน้อย และทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทางด้านเนื้อหาของข่าวต่างประเทศ กล่าวคือ ข่าวต่างประเทศที่สถานีโทรทัศน์นำออกอากาศในทุกวันนี้ ส่วนใหญ่ผลิตโดยสำนักข่าวหรือสถานีโทรทัศน์ในต่างประเทศ ดังนั้น ขั้นตอนการผลิตจึงเกิดขึ้นก่อนที่ข่าวนั้นจะถูกส่งมาที่สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย องค์กรข่าวต่างประเทศจึงมีหน้าที่เพียงแต่รับ "ข่าวสำเร็จรูป" (ผู้เขียน) จากสำนักข่าวต่างประเทศมาโดยตรงแล้วนำมาคัดเลือกและจัดลำดับข่าวเพื่อออกอากาศเท่านั้น บุคลากรในการผลิตข่าวต่างประเทศจึงประกอบไปด้วย

1. บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ ทาหน้าที่เรียบเรียงข่าวต่างประเทศที่แต่ละสำนักข่าวส่งมาให้ ในองค์กรข่าวต่างประเทศของบางสถานี บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ อาจทำหน้าที่เป็นผู้แปลและเรียบเรียงข่าวต่างประเทศไปด้วย (เช่น ช่อง 3)

2. เจ้าหน้าที่แปลและเรียบเรียงข่าวต่างประเทศ ทำหน้าที่คล้ายกับเป็นผู้ตรวจแก้ต้นฉบับข่าวขององค์กรข่าวโดยทั่วไป หลังจากได้ข่าวมาจากสำนักข่าวต่าง ๆ ที่แต่ละสถานีเป็นสมาชิกอยู่ เจ้าหน้าที่แปลและเรียบเรียงข่าวต่างประเทศจะทำการแปลข่าวจากภาษาต่างประเทศ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ) มาเป็นภาษาไทย และเรียบเรียงข่าวนั้นให้มีใจความสละสลวย และขัดเกลาภาษาให้เหมาะกับภาษาไทยมากขึ้น ก่อนที่จะผลิตเป็นรายการข่าวต่างประเทศที่เสร็จสมบูรณ์ มีบท (Script) เป็นภาษาไทย พร้อมทั้งจะให้ผู้รายงานข่าวอ่านออกอากาศได้ทันที สำหรับเจ้าหน้าที่แปลและเรียบเรียงข่าวต่างประเทศนี้ บรรณาธิการข่าวของบางสถานีอาจเรียกว่าเป็นผู้สื่อข่าวสายต่างประเทศ (ช่อง 11)

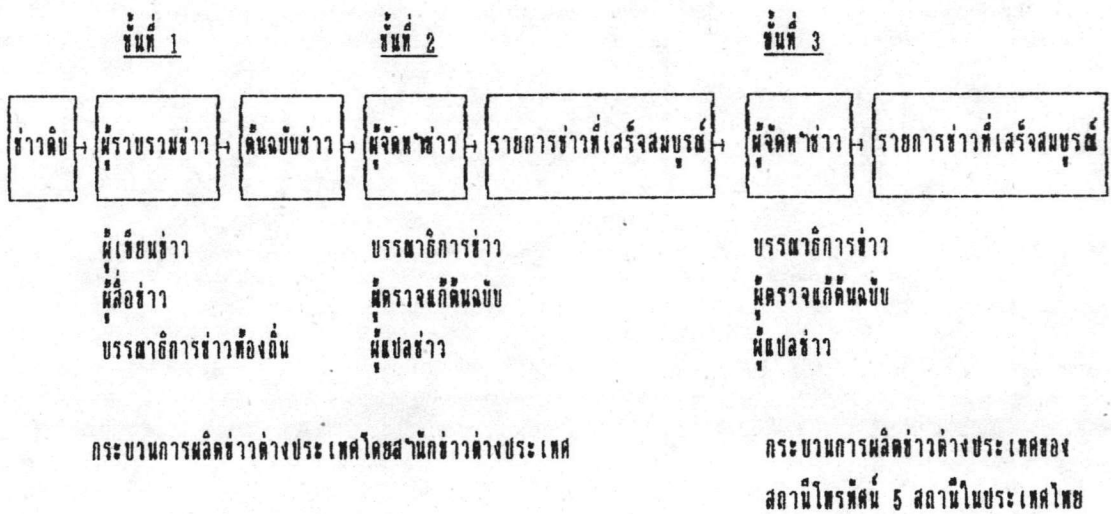
จากหน้าที่และความรับผิดชอบที่แบ่งแยกแก่เจ้าหน้าที่จำนวนน้อย เช่นนี้ เราอาจสรุป กระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศได้โดยใช้เกณฑ์การแบ่งกระบวนการผลิตข่าวของ Bass (1969 : 69-71 อ้างถึงใน ดวงทิพย์ วรพันธ์, 2532) ซึ่งแสดงได้ตามแบบจำลอง Double Action Model of Internal News Flow ดังนี้

ขั้นตอนแรกเกิดขึ้นเมื่อผู้รวบรวมข่าวจัดทำ "ข่าวดิบ" ให้เป็น "ต้นฉบับข่าว" หรือเรื่องราวที่เป็นข่าวต่าง ๆ ขั้นตอนที่สอง เกิดขึ้นเมื่อผู้จัดทำข่าวปรับเปลี่ยน และรวบรวมเรื่องราวที่เป็นข่าวต่าง ๆ เหล่านั้นให้อยู่ในรูปของ

"รายการข่าวที่เสร็จสมบูรณ์" ถ้าจะนำขั้นตอนการผลิตเหล่านี้ไปเปรียบเทียบกับกระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศ จะพบว่าทั้ง 2 ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตโดยสำนักข่าวต่างประเทศที่มีผู้สื่อข่าวของตนออกไปผลิตข่าว นำคืนฉบับมาส่งให้บรรณาธิการ ผู้ตรวจต้นฉบับ หรือผู้แปล จัดทำข่าวนั้นให้เป็นรายการข่าวที่สมบูรณ์ และเมื่อข่าวเหล่านี้เสร็จสมบูรณ์ก็จะกระจายไปยังสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ที่ซื้อข่าวไป สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยจึงรับข่าวที่ผลิตเสร็จแล้วมาโดยไม่ต้องทำการผลิตเองเลย เพราะฉะนั้น การผลิตข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานี จึงอยู่ในขั้นตอนที่ 2 เพียงขั้นตอนเดียว ซึ่งในขั้นตอนนี้ บรรณาธิการข่าวต่างประเทศกับเจ้าหน้าที่แปลและเรียบเรียงจะทำงานประสานกัน เมื่อเสร็จแล้วก็จะไปติดต่อและบันทึกเสียงต่อไป

ดังนั้น กระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศของทั้งสำนักข่าวต่างประเทศ และสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย จึงอาจสรุปรวมกระบวนการได้ดังนี้

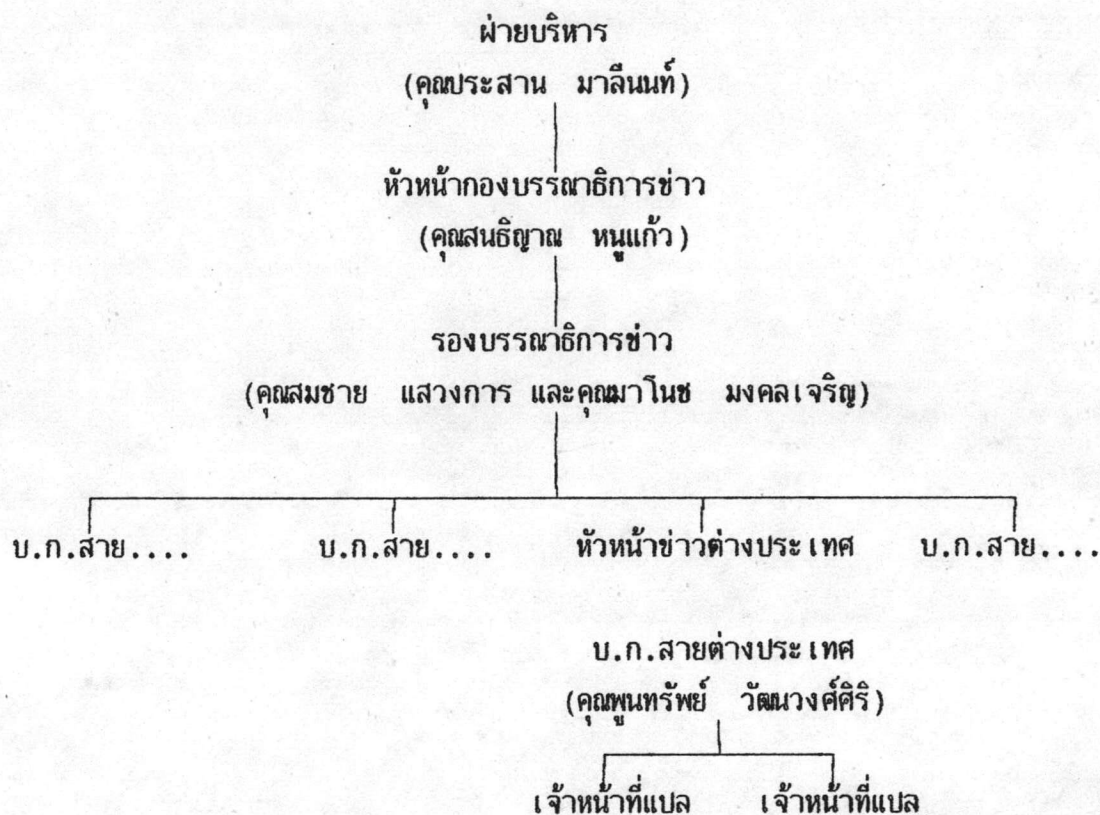
การคัดเลือกข่าวต่างประเทศ

การคัดเลือกข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ 5 สถานี คือ ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11 มีลักษณะเหมือนและแตกต่างกันไป ตามองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ เช่น การแบ่งสายงาน, คู่แข่ง, ความความคิดเห็นของตัวบรรณาธิการเอง, นโยบายของแต่ละสถานี, จำนวนบุคลากร, สำนักข่าวและเป้าหมาย ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น จึงจะแยกกล่าวไปในแต่ละสถานี

การคัดเลือกข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3

อ.ส.ม.ท.

ช่อง 3 มีการแบ่งสายงานที่ค่อนข้างชัดเจนแน่นอน ดังนี้

จากการแบ่งสายงานดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบส่วนใหญ่จะตกอยู่ที่ตัวบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวในลำดับแรก โดยข่าวต่างประเทศทั้งหมดที่รับมาจากสำนักข่าวต่างประเทศจะผ่านการแปลจากเจ้าหน้าที่แปลแล้วตัวบรรณาธิการข่าวต่างประเทศจะทำหน้าที่เรียบเรียงข่าวเหล่านั้น รวมทั้งคัดเลือกข่าวเพื่อออกอากาศด้วย ในบางครั้งตัว บ.ก.ข่าวต่างประเทศเองก็อาจจะทำหน้าที่แปลข่าวไปด้วยเนื่องจากเจ้าหน้าที่แปลข่าวมีจำนวนน้อย

อำนาจหน้าที่จึงอาจมีการยืดหยุ่นได้ตามสมควร การกำหนดสายงานดังกล่าวของแผนกข่าวต่างประเทศของช่อง 3 นี้ มีการกำหนดไว้เป็นหลักการคร่าว ๆ แต่ในทางปฏิบัติแล้วอาจมีการยืดหยุ่นกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสายการบังคับบัญชา ในแง่มุมมองของการสื่อสารติดต่อ (Communication

aspect) นั้น กรณีที่มีงานเร่งด่วนที่จะต้องปรึกษาหรือขอคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชาในระดับสูง คือ คุณประสาน มาสินนท์ ซึ่งเป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบงานทางด้านข่าว บ.ก.ข่าวต่างประเทศสามารถติดต่อขึ้นไปโดยตรงได้โดยไม่ต้องผ่านหัวหน้ากองบรรณาธิการหรือรองบรรณาธิการข่าว (พูนทรัพย์ วัฒนวงศ์ศิริ, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2533) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สายการบังคับบัญชาหรือสายงานในองค์กรข่าวต่างประเทศนี้ ได้รับการยกเว้นหรือมีความยืดหยุ่น ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ดังเช่นสายการบังคับบัญชาขององค์กรธุรกิจทั่วไป (ธงชัย สันติวงษ์, 2530 : 303)

ในด้านนโยบายการท้าวข่าวของช่อง 3 นั้น ได้กำหนดไว้โดยผู้บริหารเป็นหลักใหญ่ ๆ ว่า "ต้องการท้าวข่าวให้ดีที่สุด ตอบสนองความต้องการของประชาชนเท่าที่จะทำได้" (มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2533) เมื่อรับนโยบายนี้มาแล้ว บ.ก.ข่าว และรอง บ.ก.ข่าวจะมาร่วมประชุมกัน เพื่อกำหนดรายละเอียดของนโยบายที่รับมาให้ลึกลงไปอีก จึงกำหนดไว้ว่าจะพยายามผลิตข่าวที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม อาจเป็นปัญหาปากท้องของชาวบ้านที่เน้นมาก ซึ่งจะออกมาในรูปของราคาพืชผลที่ค่อนข้างจะเน้นมากสำหรับข่าวต่างประเทศนั้นจะเน้นข่าวสถานการณ์* โดยเฉพาะที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

สำหรับการวางแผนที่จะต้องควบคู่ไปกับนโยบายนั้น พบว่า แผนกข่าวต่างประเทศ ช่อง 3 ไม่มีการวางแผนซับซ้อนนัก เนื่องจากมีอัตรากำลัง หรือจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงเล็กน้อย แผนที่มีอยู่ส่วนใหญ่จึงเป็นแผนที่ได้รับมาจากการวางแผนของ บ.ก. และรอง บ.ก.ข่าว แผนดังกล่าวนี้มีทั้งแผนใช้ประจำและแผนใช้เฉพาะครั้ง เนื่องจากในลักษณะการทำงานของแผนกนี้จำเป็นต้องยืดหยุ่นกับสถานการณ์เป็นอย่างมาก ในบางครั้งแผนที่ใช้ประจำอยู่นั้น อาจจะต้องผันแปรไป โดยขึ้นกับเนื้อหาของข่าว เช่นเมื่อมีข่าวสถานการณ์สงครามในอ่าวเปอร์เซียก็จะส่งนักข่าวไปท้าวข่าวในบริเวณพื้นที่นั้น ซึ่งนี่คือ แผนใช้เฉพาะครั้ง

*ข่าวสถานการณ์ในที่นี้จะหมายถึง ข่าวที่มีผลกระทบต่อคนหมู่มากที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างปัจจุบันทันด่วนและมีความต่อเนื่องของข่าวในช่วงระยะเวลาหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของข่าวนั้น

เมื่อมีนโยบายและการวางแผนไว้ในขั้นต้นแล้วก็จะมีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรดังที่กำหนดไว้ตามสายงานของแผนกข่าวต่างประเทศ การมอบหมายงานนั้นจะมีบุคลากรในแผนกจำนวน 4 คน เป็นผู้ดูแลงานด้านนี้อยู่ ได้แก่ หัวหน้าข่าวต่างประเทศ บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ เจ้าหน้าที่แปล 2 คน

หัวหน้าข่าวต่างประเทศ จะคอยควบคุมดูแลการรับข่าวจากเทเล็กซ์ และภาพจากสำนักข่าว VISNEWS แล้วส่งต่อไปให้บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ ควบคุมดูแลในเรื่องของการแปลและเรียบเรียงข่าว ในบางครั้งบรรณาธิการข่าวต่างประเทศก็ทำงานร่วมกับหัวหน้าข่าวต่างประเทศและเจ้าหน้าที่แปลโดยไม่แบ่งแยกหน้าที่กันแบบตายตัว เรียกได้ว่า "ช่วยกันทำ" เพราะฉะนั้นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในแผนกนี้ก็เลยคล้อยคลึงกัน จะผิดกันก็ตรงที่บรรณาธิการข่าวต่างประเทศจะมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ ควบคุมและต้องรับผิดชอบในงานส่วนนี้มากกว่า

หลังจากที่มีการมอบหมายงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบแล้ว ก็จะเริ่มกระบวนการผลิตต่อไป ซึ่งในกระบวนการผลิตข่าวต่างประเทศนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ การรับข่าวจากสำนักข่าวและการคัดเลือกข่าวและจัดลำดับข่าวเพื่อนำออกอากาศ

ในขั้นตอนที่ 1 ผู้ที่รับผิดชอบคือ หัวหน้าข่าวต่างประเทศจะคอยดูแลการป้อนข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศที่ช่อง 3 มีสัญญาซื้อขาย คือ สำนักข่าว VISNEWS ซึ่งมี 2 แห่ง คือ VISNEWS จากลอนดอน และ VISNEWS จากนิวยอร์ก การรับข่าวจะรับโดยผ่านดาวเทียมของการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) ที่ศรีราชา จ.ชลบุรี โดย กสท. จะยิงสัญญาณข่าวดังกล่าวมาให้ รอบประมาณ 02.00 น. และรอบที่ 2 ประมาณ 09.00 น. ทุกวัน นอกนั้นก็มีการรับจากเทเล็กซ์จากสำนักข่าว REUTER ซึ่งจะ RUN ตลอด 24 ชั่วโมง

เมื่อรับข่าวมาในแต่ละวัน บรรณาธิการข่าวต่างประเทศจะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวโดยใช้เกณฑ์ที่ว่า "...จะคัดเลือกข่าวซึ่งเป็นสถานการณ์ที่คนสนใจและข่าวอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย ...คือข่าวไหนที่กระทบกับคนไทยและประเทศไทยข่าวนั้นจะ ได้รับหรือถูกพิจารณา ก่อน เป็นข่าวสถานการณ์แล้วก็มาข่าวการเมือง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเป็นบริเวณกว้าง เช่น การเปลี่ยนแปลงในโลกตะวันออก ในโลกคอมมิวนิสต์ การเปลี่ยนแปลงในโซเวียต ในเวียดนาม จะดู

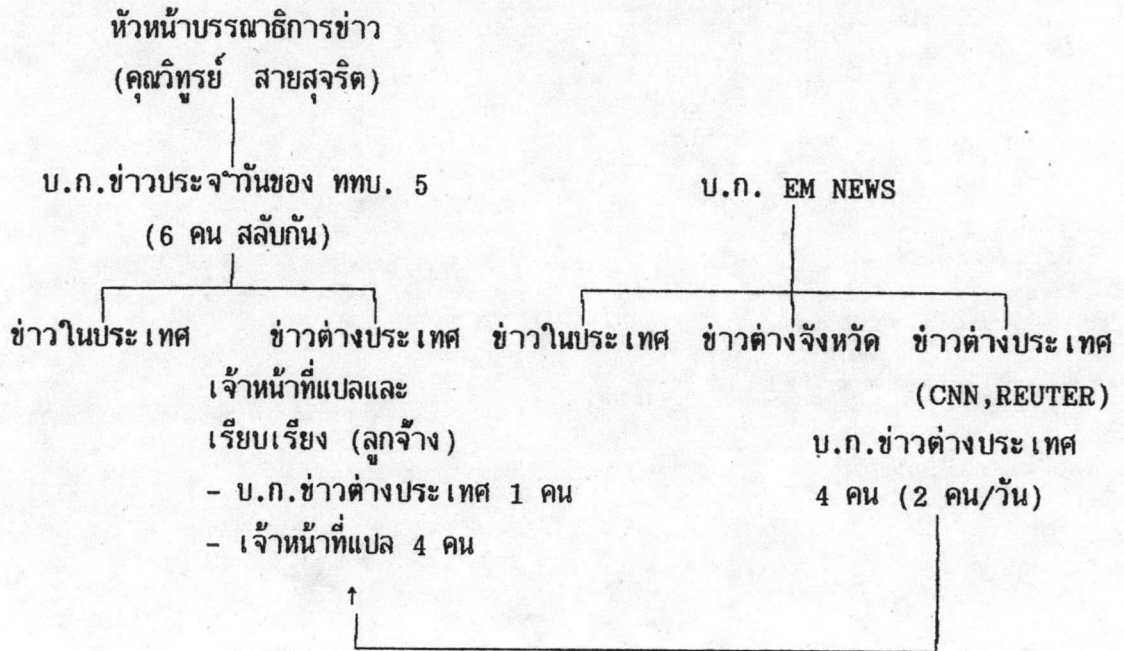
จากใกล้ตัวเราไปก่อน จากนั้นก็เป็นสถานการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคที่น่าสนใจ หรือมีผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การค้า หรือการเมือง" (พูนทรัพย์ วัฒนวงศ์ศิริ, สัมภาษณ์, 30 กรกฎาคม 2533) ซึ่งแนวทางในการคัดเลือกนี้ได้มาจาก ม.ล.ดวง สนิทวงศ์ ผู้ซึ่งเคยเป็นบรรณาธิการข่าวต่างประเทศของช่อง 3 มาก่อน และปัจจุบันนี้ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นไปดูแลเรื่องราวที่เกี่ยวกับการติดต่อกับต่างประเทศทั้งหมดของสถานี

อำนาจในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศจะมีอิสระพอสมควร แต่ในขั้นตอนสุดท้าย คุณประสาน ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายข่าวของสถานีจะเป็นผู้คัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง 90% ของข่าวที่คัดเลือกมาจะสามารถนำออกอากาศได้ ส่วนข่าวที่นำออกอากาศไม่ได้ หรือถูกตัดทิ้งไปนั้น เป็นเพราะไม่มีเวลาของข่าวต่างประเทศเหลือพอ เนื่องจากบางครั้งก็ถูกเบียดบังจากข่าวในประเทศ

ในส่วนของข่าวกีฬาต่างประเทศนั้น ฝ่ายข่าวกีฬาจะขอข่าวจากฝ่ายข่าวต่างประเทศทุกวัน โดยฝ่ายข่าวต่างประเทศจะทำหน้าที่แปลบทและหาภาพให้ จากนั้นฝ่ายข่าวกีฬาจะนำไปคัดเลือกหรือตัดทอนอีกครั้งหนึ่ง

การคัดเลือกข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

การแบ่งสายงานข่าวต่างประเทศของ ช่อง 5 มีดังนี้

จากแผนผังดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในกองบรรณาธิการข่าวมีหน่วย-
งานที่ผลิตข่าว 2 หน่วย ด้วยกัน คือ หน่วยแรกเป็นของ ททบ.5 ซึ่งผลิตข่าวเป็น
หลักอยู่แล้ว เมื่อมีบริษัท EM NEWS (ในเครือบริษัทแบชพิค อินเตอร์ คอมมิวนิ-
เคชั่น - PIC) เข้ามาผลิตข่าวเสริม จึงมีหน่วยที่ผลิตข่าว 2 หน่วย EM NEWS
จะผลิตข่าวใน 3 ส่วน เสริมให้กับ ททบ.5 คือ ข่าวในประเทศ ข่าวต่างจังหวัด
และข่าวต่างประเทศที่รับจากสำนักข่าว CNN และ REUTER (เทเล็กซ์) ความ
รับผิดชอบเกี่ยวกับการผลิตข่าวต่างประเทศ จึงตกอยู่กับเจ้าหน้าที่แปลและเรียบ-
เรียงที่เป็นลูกจ้างจากภายนอก มาทำหน้าที่เป็น บ.ก.ข่าวต่างประเทศไปในตัว
1 คน และเป็นเจ้าหน้าที่แปลอีก 4 คน (กัลยา พานิชดี, สัมภาษณ์, 22
สิงหาคม 2533) ที่ทำหน้าที่แปลและเรียบเรียงข่าวส่งให้ บ.ก.ประจำวันคัด-
เลือกอีกครั้งหนึ่ง ส่วนกอง บ.ก.ข่าวต่างประเทศของ EM NEWS จะมี บ.ก.
ข่าวต่างประเทศ คือ คุณชัยยุทธ จันทรานุกพัฒนา ควบคุมการคัดเลือกข่าว
CNN และ REUTER ส่งไปให้ บ.ก. ประจำวันของ ททบ.5 คัดเลือกนำออกอากาศ
อีกครั้งหนึ่ง

ในด้านนโยบายของข่าว บ.ก.ข่าวของ ททบ.5 ได้ให้ข้อมูลว่า

จะท้าวข่าวที่เป็นการรองรับนโยบายของกองทัพบกเป็นหลัก เนื่องจากเป็นสถานีโทรทัศน์ของกองทัพบก แต่ในปัจจุบันความคิดนี้ได้ผ่อนคลายลงมาบ้าง เริ่มจะมีความเปลี่ยนแปลงไปท้าวข่าวที่ทันเหตุการณ์ เน้นสถานการณ์มากขึ้น แต่อย่างไร ก็ยังมีบางส่วนที่ยังต้องอิงทหารอยู่ (กัลยา พานิชดี, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2533)

สำหรับข่าวต่างประเทศนั้น จากการวิเคราะห์พบว่า จะเน้นการผลิตข่าวสถานการณ์มากขึ้น สืบเนื่องจากการที่บริษัท EM NEWS เข้ามาร่วมดำเนินงาน และมีการผลิตข่าวต่างประเทศที่มีรายละเอียดมากกว่าสถานีโทรทัศน์อื่น ๆ

สำหรับการมอบหมายงานนั้น ก็กำหนดให้ตามสายงานที่แบ่งไว้อย่างเด่นชัด ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบมากที่สุด เห็นจะเป็น บ.ก.ข่าวประจำวัน ซึ่งจะผลิตกันทำงาน 6 คน*

บ.ก. ทั้ง 6 คน และผู้ช่วย บ.ก. จะผลิตกันรับผิดชอบงานข่าวที่ผลิตส่งมาจากฝ่ายข่าวต่างประเทศของ ททบ. 5 เอง และฝ่ายข่าวต่างประเทศของ EM NEWS โดยนำมาจัดลำดับและตรวจสอบเวลาที่จะออกอากาศอีกครั้งหนึ่ง

อนึ่ง ข่าวที่ออกอากาศช่วง 19.30 น. และ 20.00 น. นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวจากสำนักข่าว VISNEWS ทั้งสิ้น ซึ่งฝ่ายข่าวต่างประเทศของ ททบ. 5 จะคัดเลือกเอง ส่วนข่าว CNN ที่ EM NEWS เป็นผู้คัดเลือกนั้น จะออกอากาศในช่วง 20.00 น. เฉพาะข่าวที่เป็นข่าวใหญ่ ในส่วนที่เป็น HOTLINES จะมีเฉพาะข่าวของ CNN ซึ่งไม่จำเป็นต้องผ่านการคัดเลือกจาก บ.ก.ประจำวันของ ททบ. 5 อีก (ชัยยุทธ จันทรานุกพัฒนา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2533)

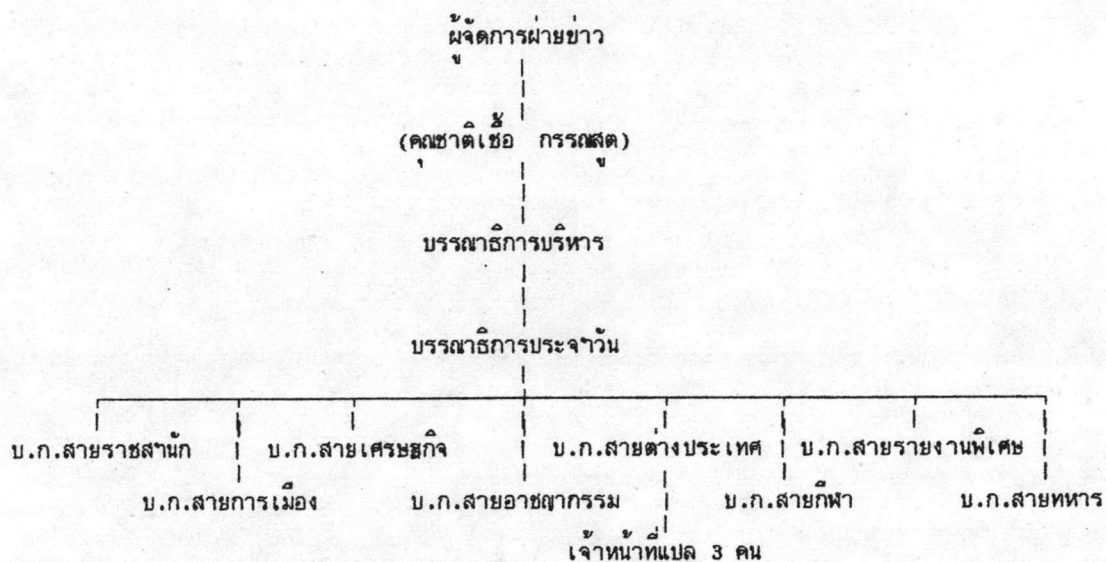
* ดูตัวอย่างการแบ่งงานของบรรณาธิการข่าว และผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวของ ททบ. 5 ในภาคผนวก ข.

ในกระบวนการผลิตนั้น บทบาทสำคัญจะอยู่ที่ EM NEWS เพราะจะรับผิดชอบส่วนใหญ่ของข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศ ฝ่ายข่าวต่างประเทศของ ททบ. 5 จะคัดเลือกเฉพาะข่าวที่รับมาจากสำนักข่าว VISNEWS ส่วนฝ่ายข่าวต่างประเทศของ EM NEWS จะคัดเลือกข่าวที่รับมาจากสำนักข่าว CNN ซึ่งมีปริมาณข่าวมากกว่า VISNEWS (รวมทั้งที่ออกอากาศหลังข่าว 2 ทุ่มแล้ว)

การคัดเลือกของฝ่ายข่าวต่างประเทศของ ททบ. 5 จะไม่ค่อยได้คัดเลือกอะไรมากนัก เนื่องจาก VISNEWS จะมีมาจากที่อยู่แล้ว และนำออกอากาศประมาณ 10 ข่าวในเวลา 15 นาที จากนั้นก็จะเป็นข่าวของ CNN ที่เป็นเรื่องใหญ่ การคัดเลือกข่าวต่างประเทศของ EM NEWS จะมี บ.ก.ทาหน้าที่คัดเลือกอยู่ 2 คน คือ คุณลักษณะ จีระจันทร์ และคุณชัยยุทธ จันทรานพัฒนา การคัดเลือกจะคำนึงถึงเรื่องที่เป็น Big Story เป็นหลัก เรื่องไหนเป็นเรื่องใหญ่ เรื่องเด่นก็จะเลือกข่าวเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาเล่นตลอดสัปดาห์ หรือจนกว่าข่าวจะยุติ บ.ก.ข่าวต่างประเทศของ EM NEWS ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า การคัดเลือกจะคำนึงถึงความสำคัญของข่าว ซึ่งมักจะอยู่ในช่วง (Break) แรกที่ CNN ส่งมาเสมอ ในช่วงแรกนี้จะคัดมาออกอากาศทั้งหมดมีประมาณ 4-5 ข่าว ใช้เวลาประมาณ 5 นาที ในการเสนอข่าวเหล่านี้ นอกจากนั้นการคัดเลือกข่าวยังขึ้นอยู่กับเวลาด้วย เนื่องจากเวลาที่ใช้ในการเสนอข่าวมีจำกัด แต่ข่าวที่รับมามีมาก จึงจำเป็นต้องตัดทิ้งไปเป็นจำนวนมาก และหากไม่สามารถตัดข่าวใหญ่ได้ก็จะเลือกข่าวรองลงไปมาเสนอแทน นอกจากนี้ก็อาจจะคัดเลือกโดยคำนึงถึงความเด่น ผลกระทบของเหตุการณ์นั้นว่ารุนแรงแค่ไหน สถานที่อยู่ในความสนใจของคนส่วนใหญ่หรือไม่ ในขั้นตอนการคัดเลือกข่าวโดยบรรณาธิการข่าวต่างประเทศนี้ หากเห็นว่าข่าวใดที่เกินเวลาที่จะออกอากาศ ก็อาจจะมีการเก็บสำรองไว้เพื่อเสนอในเวลาอื่นต่อไปก็ได้

การคัดเลือกข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

การแบ่งสายงานของข่าวต่างประเทศของช่อง 7 มีการแบ่งสายงาน
ดังนี้

การแบ่งสายงานของช่อง 7 จะแบ่งแยกย่อยความรับผิดชอบออกเป็นสายต่าง ๆ มากถึง 8 สาย เนื่องจากมีกำลังคนมากพอที่จะแบ่งสายงานโดยละเอียดได้ ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ผู้มีอำนาจสูงสุดใน การตัดสินใจเกี่ยวกับข่าวได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายข่าว คือ คุณชาติเชื้อ กรรณสูต รองลงมาคือ บรรณาธิการบริหาร ได้แก่ คุณจักรพันธ์ ยมจินดา คุณพิสิษฐ์ กิริติการกุล และคุณปฎิมา ตันติคมน์ ซึ่งเป็น บ.ก.ข่าวต่างประเทศอยู่ด้วย จากนั้นจะผ่าน บ.ก.ประจำอีกชั้นหนึ่งจึงไปถึง บ.ก.สายต่าง ๆ ในฝ่ายข่าวต่างประเทศ นอกจากจะมีคุณปฎิมาเป็น บ.ก.แล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่แปลอีก 3 คน ทำหน้าที่แปลและเรียบเรียงข่าวต่างประเทศทั้งที่มาจาก VISNEWS และ REUTERS AP ซึ่งเป็นเทเล็กซ์ และยังมีเจ้าหน้าที่แปลที่ติดตามข่าวจากกระทรวงต่างประเทศ ด้วยอีก 1 คน

ในด้านนโยบายการผลิตข่าว ซึ่งรวมถึงข่าวต่างประเทศด้วยมีนโยบายหลักคือ "จะผลิตข่าวให้รวดเร็ว, ทันเหตุการณ์และเที่ยงธรรม (ตรงกับข้อเท็จจริง)" (ปฎิมา ตันติคมน์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2533) เมื่อมีนโยบายเช่นนี้ทำให้ข่าวต่างประเทศส่วนใหญ่เน้นข่าวสถานการณ์เป็นหลัก

แหล่งข่าวต่างประเทศของช่อง 7 นั้นรับข่าวจากสำนักข่าว VISNEWS (LONDON และ NEW YORK และ VIS ASIA) นอกจากนี้ยังรับจาก REUTERS และ AP เป็นเทเล็กซ์ด้วย และหากมีข่าวเด่น ๆ ที่เป็นที่ต้องการก็จะขอซื้อจาก ABC, NBC, CBS และจากสำนักข่าวของฮ่องกงและญี่ปุ่นบ้าง ถ้าเกิดสถานการณ์ขึ้นมาก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศูนย์ปฏิบัติการฝ่ายข่าว ซึ่งได้อำนาจในการตัดสินใจว่าจะซื้อข่าวจากที่อื่นได้หรือไม่ จากผู้จัดการฝ่ายข่าว (จักรพันธ์ ยมจินดา, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2533)

สำหรับการคัดเลือกข่าวนั้น ในช่วง 19.30 น. จะเน้นข่าวสถานการณ์ คำนึงถึงเหตุการณ์เป็นสำคัญ ถ้าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสำคัญก็สามารถออกอากาศได้ก่อน (ปฏิมา ตันติคมน์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2533) บรรณาธิการข่าวต่างประเทศจะเป็นผู้คัดเลือก ในทางปฏิบัติแล้ว บ.ก.ข่าวต่างประเทศจะมีอิสระในการคัดเลือก นอกจากว่า ข่าวใหญ่บางข่าวที่น่าสนใจเป็นพิเศษ อาจจะต้องปรึกษากับ บ.ก.บริหารเป็นพิเศษด้วย ซึ่งอาจจะมีการดำเนินการติดตามข่าวนั้นให้มากขึ้น หรือพยายามติดต่อกับสำนักข่าวทั่วโลก เพื่อให้ทราบความคืบหน้าของข่าวนั้นได้รวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังมีการส่งนักข่าวไปทำข่าวในพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญนั้นเลยก็ได้ ซึ่งปัจจุบัน ช่อง 7 สามารถทำได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีอัตรากำลังที่เพียงพอและมีเครื่องมือ อุปกรณ์ทางเทคนิคในการผลิตข่าวที่ทันสมัยกว่าสถานีอื่น

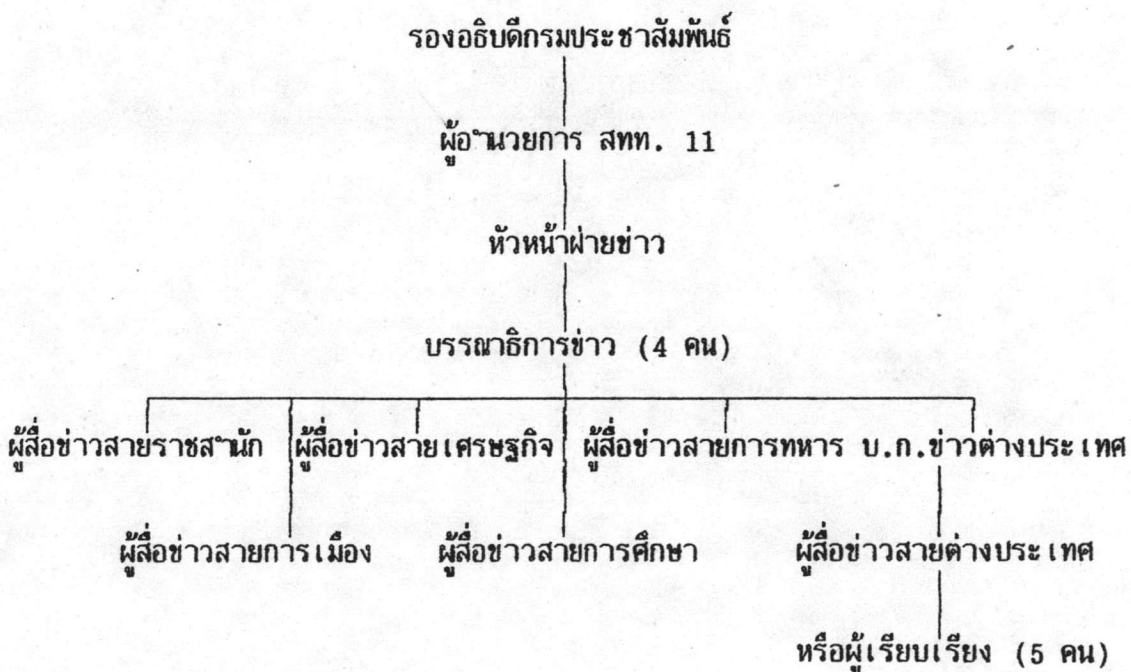
เป็นแขนขาของรัฐบาลในการนำนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน และจากประชาชนไปสู่รัฐบาลด้วย" (คุณถาวร นาคบุตร, สัมภาษณ์, 3 สิงหาคม 2533)

เมื่อมีนโยบายดังกล่าว ก็จะมีผลต่อการคัดเลือกข่าวด้วย กล่าวคือ ในการคัดเลือกข่าวของ บ.ก.ข่าวต่างประเทศนั้น มักจะเน้นสถานการณ์ และมักจะโยงเข้ามาถึงรัฐบาลเสมอ เช่น ปัญหาแรงงานไทยที่คูเวต ก็จะชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลจะแก้ปัญหาอย่างไรมากกว่าที่จะเสนอข่าวแรงงานไทย แต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับในการดำรงชีวิตด้วย

สำหรับข่าวต่างประเทศที่จะนำมาคัดเลือกนั้น ช่อง 9 จะซื้อข่าวจากสำนักข่าว VISNEWS (จากลอนดอน และนิวยอร์ก) และ AP, AFP, REUTER เป็นเทเล็กซ์ โดยมีสัญญาการซื้อข่าวจาก VISNEWS ในรูปของ TV POOL ร่วมกับช่อง 3, 5 และ 7 ซึ่งเหตุผลหนึ่งในการร่วมกันซื้อข่าวจาก VISNEWS นี้ก็เพื่อเป็นการประหยัดเงินค่าใช้จ่ายในด้านข่าวต่างประเทศไปด้วย

การคัดเลือกข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (สทท.)

ฝ่ายข่าวช่อง 11 มีการแบ่งสายงานดังนี้

ผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบสูงสุดในช่อง 11 คือ ผู้อำนวยการ สทท. 11 ซึ่งจะรับนโยบายมาจากกรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์อีกหนึ่ง เมื่อรับนโยบายมาแล้วก็จะวางแผนและสั่งการต่อไปยังหัวหน้าฝ่ายข่าว และบรรณาธิการ ข่าวเรื่อยไปจนถึงผู้สื่อข่าวหรือผู้เรียบเรียงตามขั้นตอนของแต่ละตำแหน่ง เหตุที่ ช่อง 11 ยังไม่มี บ.ก. สายที่แน่นอนตายตัว เนื่องจากว่ามีอัตรากำลังน้อยและส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้สื่อข่าวก็อยู่ในฐานะลูกจ้างชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ สทท. 11 เป็นสถานีของรัฐ การเข้ารับราชการในสถานีโทรทัศน์นี้จะต้องรอให้มีอัตราว่างก่อนจึงจะสมัครเข้ารับราชการได้ เพราะฉะนั้นในปัจจุบันนี้ จึงมีบรรณาธิการข่าว 4 คน สลับสับเปลี่ยนกันปฏิบัติหน้าที่ โดยควบคุมงานข่าว ทุกสายไม่ว่าจะเป็นสายราชสำนัก สายเศรษฐกิจ สายการเมือง สายต่างประเทศก็ตาม และคาดว่าในอีก 3 ปีข้างหน้าจะมี บ.ก. คุมทุกสาย (บ.ก. จะมีตำแหน่งทางราชการเทียบเท่าระดับ 6 ทุกคน)

การกำหนดนโยบายข่าวจะมาจากกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งรับมาจากรัฐบาลอีกต่อหนึ่ง โดยมีเกณฑ์ว่า "เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย สร้างความสงบสุข และความคิดสร้างสรรค์ให้ประชาชนเป็นคนดี" (อัมพวัน เจริญกุล, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2533) นโยบายนี้ยังมีการกำหนดลงไปว่าทั้งข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศจะมีแนวทาง (guideline) บอกว่าข่าวไหนควรจะทำอย่างไร และควรทำข่าวประเภทไหน

ส่วนในเรื่องของการวางแผนนั้น อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์จะเป็นผู้วางแผน ผู้อำนวยการและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้คิดทำแผน

การรับข่าวช่อง 11 จะรับข่าวจากสำนักข่าว WTN (WORLDWIDE TELEVISION NEWS) และรับเทเลลิคซ์จาก UPI เหตุผลในการรับข่าวต่างประเทศจากสำนักข่าว WTN นั้น เนื่องจากข่าวจาก WTN มีลักษณะคล้ายคลึงกับข่าวจาก VISNEWS แต่มีราคาถูกกว่า

ข่าวจาก WTN จะผ่านดาวเทียมของการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) เช่นเดียวกับของ VISNEWS แล้วส่งสัญญาณมาที่เครื่องรับสัญญาณของช่อง 11 เวลาประมาณ 06.25 น. ซึ่งในช่วงเช้านี้จะมีจำนวนข่าวทั้งหมด 7 ข่าว (จาก WTN) ข่าวโทรทัศน์อีก 5 ข่าว (จาก UPI) และถ้ามีข่าวเบา ๆ ก็ จะดบท้ายด้วยข่าวเบา ๆ ทุกวัน ช่วง 10.00 น. จะเป็นการติดตามความคืบ

หน้าของข่าวจากโทรทัศน์ สำหรับในภาคค่ำจะใช้ภาพข่าวจากที่รับมาในช่วงเช้า ตัดต่อรวมกับภาพเก่าที่เก็บไว้ (ภาพจากแฟ้มข่าว) แล้วนำมาออกอากาศโดยเพิ่มเติมเนื้อหาที่ได้จากโทรทัศน์ที่ป้อนมาตลอดเวลา (ช่อง 11 มีข่าว 6 ภาค คือ 6.00 น. 10.00 น. 16.55 น. 19.30 น. และ 20.00 น. 21.55 น. 23.00 น. [ข่าวล่า 5 นาที])

เกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวนั้น บ.ก.ข่าวต่างประเทศกำหนดไว้ว่าจะคัดเลือกข่าวที่มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วมักจะไม่ได้คัดเลือกอะไรมากนัก ข่าวที่ส่งมาในแต่ละวันจะมีประมาณ 10 กว่าข่าว และมักจะนำมาออกอากาศหมด ซึ่งเดิมแล้วข่าวต่างประเทศถูกให้ความสำคัญเป็นอันดับรอง แต่ปัจจุบันนี้มีปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) จากผู้ชมออกมาว่าออกข่าวต่างประเทศน้อยเกินไป และตัดภาพเร็วแต่ก็ชอบดูเพราะไม่เหมือนช่องอื่น ทำให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญ จึงได้เพิ่มเวลาการเสนอข่าวต่างประเทศจากเดิม 12 นาที เป็น 15 นาที สำหรับการจัดลำดับข่าวนั้น จะมีการลำดับภาพแต่ละข่าวใหม่ เพราะถือว่าสำนักข่าวอาจให้ความสำคัญต่างกับสถานี และจะเรียงลำดับข่าวต่างประเทศต่อจากข่าวพยากรณ์อากาศ (ในภาค 19.30 น.)

นอกจากนี้ยังมีช่วงหม่นทันโลก ซึ่งฝ่ายข่าวต่างประเทศเป็นผู้ผลิตเอง ด้วย ส่วนข่าวกีฬาต่างประเทศนั้น จะจัดลำดับไว้ในช่วงของข่าวกีฬาปิดท้ายข่าวทั้งหมดในภาค 20.00 น. ในข่าวภาคอื่น ๆ นั้น จะเรียงลำดับตามความสำคัญ ของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว

จากลักษณะการคัดเลือกข่าวต่างประเทศที่มีปัจจัยต่าง ๆ มาเกี่ยวข้อง ของสถานีโทรทัศน์ 5 สถานีดังกล่าว เราอาจสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบได้ดังนี้

การบริหาร	3	5	7	9	11
นโยบาย	ผลิตข่าวเหตต สด ตอบสนอง ความต้องการ ของประชาชน	ผลิตข่าวทรง รับนโยบายของ กองทัพกเป็น หลัก	ผลิตข่าวไหววด เร็ว ทันเหต- การณ์และ เที่ยง ธรรม (ตรง กับข้อเท็จจริง)	ส่งเสริมนโยบาย ของรัฐส่งเสริม ระบอบประชา- ธิปไตยและเป็น แกนขาของรัฐ- บาลในการนา นโยบายของรัฐ ไปสประชาชน และจากประชา- ชนไปสูรัฐบาล	ส่งเสริมประชา- ธิปไตย สร้าง ความสงบสย และความคึก สร้างสรรค
สายงาน เจ้าหน้าที่ การคัดเลือก	แบ่งขีดเงิน 4 คน สถานการณ คนสนใจ และ เกี่ยวกับประ- เทศไทย (กระทบกับ คนไทย และ ประเทศไทย)	แบ่งขีดเงิน 9 คน คำนึงถึงความ เด่น ผลกระทบ ของเหตุการณ์ บุคคลในชาวที่ มีผลกระทบตอ คนไทย	แบ่งขีดเงิน 4 คน คำนึงถึงเหต- การณ์เป็นสา- คัญ ส่วนใหญ่ จะทาสกับตาม มา	แบ่งขีดเงิน 3 คน เน้นสถานการณ์ และผลกระทบ ต่อรัฐบาล รวม ทั้งการแก้ปัญหา ของรัฐบาล	ไม่แบ่งขีดเงิน 6 คน ข่าวที่มีผลกระทบ ตอประชาชน ส่วนใหญ่
การรับข่าว จากสำนักข่าว	VISNEWS (NEW YORK, LONDON) REUTER (เทเลกซ์)	VISNEWS (LONDON, NEW YORK), CNN, REUTER (เทเลกซ์)	VISNEWS (LONDON, NEW YORK และ VIS ASIA), REUTER, AP, ABC, NBC, CBS (เทเลกซ์)	VISNEWS (LON- DON, NEW YORK), AP, AFP, REUTER (เทเลกซ์)	WTN, UPI (เทเลกซ์)

การบริหาร	3	5	7	9	11
การตัดสินใจ	โหลสระ ในการ แสดงความคิดเห็น ของระดับปฏิบัติ งาน แต่ขั้นตอน สุดท้ายอยู่ที่ ผู้บริหาร	โหลสระ ในการ เสนอขอเสนอ เกี่ยวกับรูปแบบ ข่าวต่างประเทศ ที่เห็นว่าดี ของ ระดับปฏิบัติงาน	บ.ก. ต่างประเทศ มีอำนาจตัดสินใจ เต็มที่แต่อาจต้อง ปรึกษาระดับ บริหารในเรื่อง ใหญ่ ๆ	โหลระดับปฏิบัติ งานแสดงความคิด เห็นได้แต่ยัง ต้องอภัยได้ การควบคุมของ ผู้อำนวยการ เป็นส่วนใหญ่	โหลสระ ในการคิด ในการคัดเลือก ข่าวของตัวบ.ก. สามารถแสดง ความคิดเห็นต่อ ระดับบริหารได้ มากและได้รับ การยอมรับเป็น ส่วนใหญ่
คู่แข่งขั้น* เป้าหมาย	ช่อง 7 ต้องการสนอง ความต้องการ ต่อคนส่วนใหญ่ และสร้าง แกสกาณี	ช่อง 7 เสนอข่าวในรูป แบบที่แตกต่าง จากสถานีอื่น	ช่อง 5 ขยายตัวทั้ง กำลังคนและ เครื่องมือเพื่อ ความเร็ว ของข่าว	- เป็นตัวเชื่อม ระหว่างรัฐบาล กับประชาชน	ช่อง 7 ตอบสนองความ ต้องการของ ประชาชนตาม แนวทางของรัฐ

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกข่าวต่างประเทศ

*ในทันทหมายถึง คู่แข่งขันตามความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศแต่ละ สถานี

จากตารางจะเห็นว่าปัจจัยต่าง ๆ นั้น เป็นไปตามแนวศึกษาของ Lewin ที่ว่า "บุคคลบางคนมีสถานภาพและอยู่ในตำแหน่งที่สามารถจะมีอิทธิพลต่อ ชื่นข่าวที่จะ ไหลไปตามช่องทางข่าวสาร ได้กว่าบุคคลอื่น และบุคคลดังกล่าวก็อยู่ใน ตำแหน่งสำคัญคือ ตำแหน่ง "ประตู" ซึ่งความเข้าใจในระบบการทำงานของ "ประตู" ย่อมจะกลายเป็นความเข้าใจในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ "ผู้เฝ้าประตู" ด้วย เช่นกัน บุคลิกภาพของผู้รักษาประตูข่าวนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง รวมทั้งสภาพแวดล้อม (ได้แก่ นโยบายของผู้ผลิต, ต้นสังกัด ซึ่งก็คือ โทรทัศน์แต่ละสถานี) และบรรยากาศของแต่ละส่วนของประตูในช่องทางข่าวสาร นั่นคือ ผู้ร่วมงาน,

ค่านิยม, ความคิดเห็นส่วนตัว (Lewin, 1947 : 143-146 อ้างถึงใน เคนิส แมคเคลล และสเวน วินคาหล, 2528)

จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวต่างประเทศของ 5 สถานี พบว่า ปัจจัยที่มีต่อการคัดเลือกข่าวต่างประเทศมาก มักจะเป็นเรื่องของเวลา ซึ่งพบว่าบ่อยครั้งที่บรรณาธิการเหล่านั้นจะประสบปัญหาด้านเวลา เนื่องจากการนำเสนอข่าวต่างประเทศจะมีเวลาให้จำกัด แต่ข่าวที่ส่งมาในแต่ละวันมีมากเกินไปที่จะนำเสนอออกอากาศได้หมดทุกข่าว ดังนั้น การมีเวลาจำกัดเช่นนี้ทำให้บรรณาธิการข่าวต่างประเทศแต่ละคนจะมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวดังกล่าวไปแล้ว แต่จากทัศนคติของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศจริง ๆ นั้น เห็นว่าในแต่ละวันมีข่าวสำคัญเกือบทั้งหมด และน่าจะนำเสนอออกอากาศทั้งหมด แต่ก็ถูกจำกัดด้วยเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางวันที่มีข่าวในประเทศที่สำคัญมาก ๆ จะทำให้เวลาของข่าวในประเทศมาเบียดบังเวลาของข่าวต่างประเทศอีกด้วย จึงอาจถือได้ว่าเวลามีความสำคัญต่อการทำข่าว ที่อาจเรียกได้ว่าเป็น "วัฒนธรรมนาฬิกาจับเวลา" (Stop-watch Culture) (Schlesinger, 1978 อ้างถึงใน ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2532) เพราะเวลามีผลต่อการทำข่าวมากกว่าความต้องการของหน่วยงาน วิชาชีพ การบริหารงานข่าว และผู้มีอำนาจในสังคมที่เข้ามาบีบบังคับแทรกแซงในการทำข่าว

อย่างไรก็ดี White (1950 : 383-390 อ้างถึงใน เคนิส แมคเคลล และสเวน วินคาหล, 2528) ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุเบื้องหลังการตัดสินใจเลือกข่าวแต่ละข่าว ของบรรณาธิการข่าวโดยทั่วไป พบว่าบรรณาธิการส่วนมาก จะใช้ปัจจัยบางประการประกอบการตัดสินใจคัดเลือกข่าวบางข่าว ซึ่งข่าวเหล่านั้น พบว่ามาจากความชอบและไม่ชอบในข่าวบางประเภทของบรรณาธิการข่าวเอง ซึ่งได้แก่ ทัศนคติของบรรณาธิการแต่ละคนที่มีต่อเหตุการณ์บางเหตุการณ์ของข่าว หรือความมีอคติ การใช้ค่านิยมส่วนตัวประกอบการตัดสินใจเพื่อวัดคุณค่าของข่าวด้วย นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องผลกระทบของเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด ความจำเป็นที่ต้องรีบตัดสินใจ ความใหม่สดของเหตุการณ์เมื่อเทียบกับข่าวอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกรคัดเลือกข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์แล้ว พบว่า บรรณาธิการข่าวต่างประเทศส่วนใหญ่มีลักษณะดังกล่าวอยู่บ้างเหมือนกัน

ส่วน Galtung และ Ruge (1965 : 64-90 อ้างถึงใน ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2532) ท้าการศึกษาพบว่า การคัดเลือกข่าวมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง อยู่ 3 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. ปัจจัยด้านองค์กร พบมากที่สุด ซึ่งจะมีผลทำให้ gatekeeper (บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ) เลือกเสนอเหตุการณ์ใหญ่ ชัดเจนและเกิดขึ้น ภายใน 24 ชั่วโมง

2. ปัจจัยเกี่ยวกับประเภทของข่าว gatekeeper จะเลือกข่าวจาก เหตุการณ์ที่เป็นความคาดหวังของผู้ชม

3. ปัจจัยทางด้านสังคมวัฒนธรรม gatekeeper จะเลือกข่าวจาก เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นน้าและชาติชั้นน้า (elite persons & elite nations) และ เหตุการณ์ไม่ดีซึ่งผู้ชมส่วนใหญ่สนใจ

จากการศึกษาการคัดเลือกข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์พบว่า ปัจจัย ด้านองค์กรน่าจะมีผลสำคัญที่สุด เพราะบรรณาธิการข่าวส่วนใหญ่จะ เลือกข่าวที่ ไม่ขัดกับนโยบายของสถานีก่อน แต่ในขณะ เดียวกันก็ต้องคัดเลือกให้เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ที่น่าจะ เป็นที่สนใจของผู้ชมโดยมักจะสันนิษฐาน (assume) เอาว่า ผู้ชมน่าจะต้องการชมข่าวใด ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็มักจะเป็นข่าวสถานการณ์ทางการเมือง และ บุคคลสำคัญในวงการ เมืองของโลกเป็นส่วนใหญ่

สรุปการคัดเลือกข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์

การคัดเลือกข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์ มีลักษณะคล้ายคลึงกันใน เกือบทุกสถานี กล่าวคือ บรรณาธิการข่าวต่างประเทศจะมีอำนาจหน้าที่ และ ความรับผิดชอบมากที่สุด โดยตัวบรรณาธิการข่าวจะทำการคัดเลือกข่าวที่ต้องสอด คล้องกับนโยบายของสถานี ซึ่งรับมาจากผู้บริหารของสถานีที่จะต้องสนับสนุนหน่วย งานที่เป็นต้นสังกัดอีกทีหนึ่ง เช่น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ก็จะต้องรับนโยบายที่สนับสนุน อ.ส.ม.ท. สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ก็จะได้รับ นโยบายจากผู้บริหารที่ต้องคำนึงถึงนโยบายของกองทัพบกที่เป็นต้นสังกัด

นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของเวลา, การรับข่าวจากสำนักข่าวผ่าน TV POOL มาเหมือน ๆ กัน ทำให้มีข้อจำกัดทางด้านเนื้อหา ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนี้ก็มักจะ ได้แก่ ปัจจัยในเรื่องของความคาดหวังของผู้ชม, คุณค่าของเหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้น,

ความต่อเนื่องของข่าว และที่สำคัญก็คือ ความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมและผลกระทบของเหตุการณ์แต่ละ เหตุการณ์ที่ต่อสังคมไทยหรือคนไทย จะนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม เราก็ไม่อาจกล่าวได้จะ ไม่มีปัจจัยในเรื่องความคิดเห็นส่วนตัว หรือค่านิยมของบรรณาธิการข่าวแต่ละคนเข้าไปเกี่ยวข้อง เลยทีเดียว เพียงแต่เป็นเรื่องที่แฝงอยู่ซึ่งเห็นได้ยาก ในการวิเคราะห์เรื่องเหล่านี้ จึงต้องอาศัยการสังเกตอย่างลึกซึ้ง และรู้พื้นฐานความเป็นมาของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศแต่ละคน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมดนั้น จึงอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โฆษณา, ความคาดหวังของผู้ชม, ข้อจำกัดทางด้านเนื้อหาที่ผลิตโดยสำนักข่าวต่างประเทศ, คู่แข่งขัน

2. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านนโยบายของสถานี, ข้อจำกัดของเวลาในการออกอากาศและเวลาในการคัดเลือกข่าว, ความคิดเห็นส่วนตัวของบรรณาธิการข่าว, เป้าหมายของสถานีในการดำเนินงานด้านข่าวต่างประเทศ, บุคลากร, สายงานการบังคับบัญชาและการให้อำนาจในการตัดสินใจ เป็นต้น

อาจกล่าวโดยรวมได้ว่า การคัดเลือกข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์นั้น เป็นขั้นตอนที่ 2 ต่อจากการผลิตข่าว ซึ่งในที่นี้จะมีอิทธิพลของการไหลของกระแสข่าวสารมาจากต่างประเทศด้วย การไหลของเนื้อหาข่าวต่างประเทศผ่านทางสำนักข่าว เข้ามายังสถานีโทรทัศน์ในไทยนั้น ยังเป็นประเด็นที่น่าพิจารณาว่ามีอิทธิพลทางด้านเนื้อหาที่เป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม จนอาจถือเป็นการครอบงำได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการไหลของข่าวต่างประเทศเข้ามาแล้ว ข่าวเหล่านี้จะถูกกำหนดเนื้อหาโดยผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวต่าง ๆ ทำให้เป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญทีเดียวของการคัดเลือกข่าวต่างประเทศเหล่านั้น และเนื้อหามาถึงกระบวนการคัดเลือกข่าว บรรณาธิการข่าวซึ่งมีหน้าที่หลักในการคัดเลือกข่าวก็จะทำการคัดเลือก โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดดังกล่าวไปแล้ว

การเรียงลำดับข่าวต่างประเทศ

หลังจากข่าวต่างประเทศผ่านการคัดเลือก รวมทั้งแปลและเรียบเรียงข่าวโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแล้ว ข่าวต่างประเทศเหล่านั้นจะถูกนำมาเรียง

ลำดับ หรือจัดอันดับข่าว โดยอาจแบ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการเรียงลำดับข่าวได้ 3 แบบ คือ (การบริหารงานวิทยุโทรทัศน์, 2530 : 638-639)

1. การเรียงลำดับข่าวตามลักษณะของข่าว แบ่งข่าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวหนักและข่าวเบา

ข่าวหนัก ได้แก่ข่าวที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย ทั้งมากและน้อย ไม่ว่าจะมีความผู้สนใจเท่าใด หรือจะเกิดผลประการใดขึ้นเพราะข่าวนั้น

ส่วนข่าวเบาได้แก่ ข่าวที่ไม่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญอะไรในชีวิตความเป็นอยู่ จะกระทบกระเทือน มีผลดีผลร้ายก็อาจจะเกิดขึ้นกับคนไม่กี่คน แต่ก็อาจจะมีคนสนใจติดตามข่าวกันมากมายเพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพียงเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์

สถานีโทรทัศน์อาจจะเสนอข่าวเบาบางข่าวก่อนข่าวหนักก็ได้ หรืออาจจะไม่มีข่าวเบาแล้วแต่ข่าวที่ผ่านการคัดเลือกจากบรรณาธิการข่าวนั้น เป็นอย่างไร

สำหรับข่าวต่างประเทศ ที่ผ่านการคัดเลือกมาจนถึงขั้นตอนการเรียงลำดับข่าวโดยยึดหลักเกณฑ์ตามลักษณะของข่าวนั้น ไม่มีกฏตายตัว เนื่องจากข่าวต่างประเทศที่ได้รับมาจากสำนักข่าว หรือสถานีโทรทัศน์ต่างประเทศในแต่ละวันนั้น มีความหลากหลายออกไปในแต่ละวัน เพราะฉะนั้น การพิจารณาจัดลำดับข่าวต่างประเทศของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศจึงแตกต่างกันไปในแต่ละวัน หากวันใดมีข่าวต่างประเทศที่มีลักษณะน่าสนใจมากและอาจมีผลกระทบต่อประเทศไทย ข่าวนั้นก็อาจมีโอกาสนำเสนอก่อน แต่ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดลำดับข่าวต่างประเทศอาจขาดระบบได้ คือ การมีความคิดเห็นส่วนตัว หรืออารมณ์ของผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการข่าวเข้าไปแทรกอยู่ด้วย (จักรพันธ์ุ ยมจินดา, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2533) บางครั้งข่าวที่ไม่มีผลสำคัญอะไรนักก็สามารถนำเสนอก่อนได้ ซึ่งบรรณาธิการข่าวมักจะให้เหตุผลว่าเป็นการสลับเอาข่าวเบาขึ้นก่อนเพื่อให้ผู้ชมไม่ต้องเครียดในการชมข่าวเกินไปนัก

2. เรียงลำดับข่าวตามเนื้อหาสาระของข่าว เนื้อหาสาระของข่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพิจารณาจัดอันดับข่าว แต่ไม่ใช่ข่าวที่มีเนื้อหา สาระมากกว่าจะได้รับเลือกให้นำเสนอก่อนเสมอไป เช่น บางสถานีอาจจะให้ ความสำคัญกับข่าวแพชชั่นในยุโรป สำหรับดูใบไม้ผลิที่จะมีผลต่อแพชชั่นการแต่งกาย ของผู้หญิงไทยในปีนี้ด้วย ซึ่งข่าวในลักษณะนี้มักจะไม่มีเนื้อหาสาระอะไรมากนัก เมื่อเทียบกับข่าวต่างประเทศอื่น ๆ แต่ก็ได้รับการนำเสนอก่อนได้เป็นครั้งคราว (นิรมล เมธีสุกุล, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2533)

3. การเรียงลำดับข่าวตามบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือปรากฏในข่าวนั้นเป็น การจัดตามลักษณะการให้ความสำคัญต่อบุคคลเรียงกันมา เช่น ข่าวประธานาธิบดี ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่ามียุทธศาสตร์มากในการเมืองโลก ไปจนถึงตัวประกันที่ถูก จับตัวไปในระหว่างเกิดการกบฏขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่ง

จากการศึกษาพบว่า บรรณาธิการข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ แต่ละสถานีมีการเรียงลำดับข่าวแตกต่างกันออกไป เช่น ช่อง 5 จะให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระของข่าวมากกว่าอย่างอื่น โดยจะเรียงลำดับข่าวที่มีเนื้อหา สาระมากไว้ก่อนเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็คำนึงถึงเวลาด้วย คือ ถ้าข่าวที่รับจาก CNN เป็นสัญญาณสด แล้วเหตุการณ์ขณะนั้นน่าสนใจก็จะตัดออกอากาศทันที โดยอาจไม่ ต้องคำนึงถึงความสำคัญของข่าวเป็นเกณฑ์ตายตัว ส่วนในเรื่องลักษณะของข่าวนั้น ก็ไม่ได้คำนึงถึงมากนัก มีทั้งข่าวต่างประเทศที่เป็นข่าวหนักและข่าวเบา ซึ่งบาง ครั้งก็ต้องการเสนอข่าวเบาเพราะเห็นว่า น่าสนใจและ "บางครั้งแค่เห็นภาพ สวยก็อยากนำมาออกอากาศให้ได้ชมกัน แต่จุดประสงค์อย่างหนึ่งก็คือ เพื่อ ผ่อนคลายความตึงเครียด หลังจากที่ได้ชมข่าวหนักมามากแล้ว" ส่วนการจัดลำดับ ตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือปรากฏในข่าวนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับความสำคัญของข่าวเป็น หลัก ถ้าข่าวนั้นไม่ใช่สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันทันด่วนก็มักจะอยู่ตอน ท้ายมากกว่า (ชัยยุทธ จันทรานุกพัฒนา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2533) ส่วน ช่อง 7 นั้น คำนึงถึงเหตุการณ์เป็นสำคัญ ไม่ดูประเภทข่าวหรือบุคคลเท่าใดนัก ถ้าเหตุการณ์สำคัญก็สามารถนำออกอากาศได้ก่อน ในช่วง 19.30 น. ก่อนข่าว ในประเทศด้วยก็ได้ (ปฎิมา ตันติคมน์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2533) ส่วน ช่อง 3 จะนำเสนอขึ้นข่าวแรกด้วยเหตุการณ์ใหญ่ ๆ เช่น ข่าวอุบัติเหตุ เครื่อง-บินตก ซึ่งจุดประสงค์ในการเรียงลำดับข่าวเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นการดึงดูด ความสนใจของผู้ชมเท่านั้น แต่ยังแฝงการบริการประชาชนให้ได้ทราบว่า มีญาติ พี่น้องของเขาพร้อมอยู่ด้วยหรือเปล่า (OTA MAGAZINE, 2532 : 123)

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตอยู่ว่า ชาวในภาค 20.00 น. นั้น มักจะ ต้องยึดหลักเกณฑ์ตายตัวในเรื่องการเรียงลำดับข่าวในพระราชสำนัก (ของไทย) ขึ้นก่อน จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวต่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นนี้ได้รับ คำตอบในแนวเดียวกันว่า ถือปฏิบัติเป็นประเพณีมา กล่าวคือ ท้าต่อกันมาเรื่อย ๆ จนไม่ทราบว่าจะทำไมจึงต้องเป็นอย่างนี้ แต่จากการศึกษาจากเอกสารของผู้วิจัย พบว่า มูลเหตุหนึ่งของการจัดวางตำแหน่งของข่าวในพระราชสำนักขึ้นก่อนข่าวอื่น ใด ในภาค 20.00 น. นั้น เกิดขึ้นจากข้อกำหนดของคณะอนุกรรมการพิจารณา กำหนดมาตรฐานของการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ ของคณะกรรมการบริหารวิทยุ- กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2519 ที่พิจารณา ให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกแห่งเสนอข่าวในพระราชสำนัก ข่าวรัฐบาล หน่วยราช- การและการพัฒนาประเทศในรายการข่าวหลักภาค 20.00 น. ส่วนในเวลา 19.30 น. ให้ทางสถานีพิจารณาจัดเสนอตามความเหมาะสม โดยมีข่าวประชา- สัมพันธ์ของทางราชการแทรกตามความจำเป็น (สยามรัฐ, 27 กุมภาพันธ์ 2529 : 8) ซึ่งแสดงนัยให้เห็นว่า ชาวในพระราชสำนักได้รับการให้ความสำคัญ จากทางราชการมากที่สุด ดังนั้น ข่าวต่างประเทศจึงถูกจัดให้ออกอากาศหลังข่าว ในพระราชสำนักและข่าวในประเทศ ในภาค 20.00 น. แต่อย่างไรก็ดี การ ออกอากาศรายการข่าวในภาค 19.30 น. นั้น ข่าวต่างประเทศก็มีสิทธิ์ที่จะนำ มาเสนอก่อนข่าวในประเทศได้ หากข่าวนั้นมีลักษณะที่เป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ มี ผลกระทบในวงกว้าง อาจจะเป็นผลกระทบในระดับชาติหรือระดับโลกก็ได้

เวลาในการเสนอข่าวต่างประเทศ

ปัจจุบันนี้ข่าวต่างประเทศมีเวลาออกอากาศมากขึ้นกว่าในอดีต เนื่อง- จากมีการแข่งขันการรายงานข่าวด้วยความฉับไวในระดับสูง และยังมีภรณ์เอา เครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยี ที่ใช้ในการผลิตข่าวที่พัฒนามากขึ้นกว่าเดิมมาใช้ ในบางสถานี (ช่อง 7) รวมทั้ง บางสถานีก็มีการรับข่าวจากสำนักข่าวที่แตกต่าง กันออกไป จากการรับร่วมกันโดยผ่านทาง TV POOL (โทรทัศน์รวมการเฉพาะ กิจ) เช่น ช่อง 5 รับจาก CNN, ช่อง 11 รับจากสำนักข่าว WTN ช่อง 7 รับ เพิ่มเติมจากสำนักข่าวฮ่องกง และผู้รับ ดังนั้น สภาพการแข่งขันที่ค่อนข้างสูงใน ปัจจุบันเช่นนี้เป็นผลให้ สถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่ใช้เวลาการออกอากาศข่าวต่าง- ประเทศมากขึ้น

สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ในปัจจุบันนี้ถูกจำกัดเวลาในการเสนอข่าวต่างประเทศลงกว่าเดิม เนื่องจากนโยบายที่ต้องการจะกระชับข่าว และที่สำคัญ คือ ในช่วงแรกที่ช่อง 3 แยกตัวจากช่อง 9 ออกมาผลิตข่าวเอง หลังจากร่วมกันผลิตอยู่พักหนึ่งนั้น ปรากฏว่า ทีมข่าวในประเทศยังไม่แกร่งพอจะยืนอยู่ได้จึงต้องอาศัยข่าวต่างประเทศเป็นจุดยืน และในเมื่อปัจจุบันผู้ชมยอมรับและให้ความสำคัญกับข่าวในประเทศมากกว่า จึงจำเป็นต้องหลบฉากให้ข่าวในประเทศมีเวลามากพอ กับความต้องการของผู้ชม สำหรับเวลาในการนำเสนอ นั้น ปรากฏว่า ช่อง 3 ให้ความสำคัญแก่ข่าวต่างประเทศ 4 นาที ที่จะต้องเลือกข่าวต่างประเทศมาออกอากาศในแต่ละวัน แต่ก็มีความมาตรการที่จะตัดหรือเพิ่มเติมข่าวต่างประเทศยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์เช่นกัน (OTA MAGAZINE, 2532 : 123)

ช่อง 5 ให้ความสำคัญในการเสนอข่าวต่างประเทศ และข่าวในประเทศต่างกัน เพราะให้ความสำคัญต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามช่อง 5 ก็มีนโยบายที่จะให้ความรู้แก่ผู้ชมมากขึ้น เพราะฉะนั้น ทางบริษัท EM NEWS จึงเลือกที่จะเสนอข่าวต่างประเทศ ซึ่งเดิมมีอยู่น้อย บรรจุเข้าไปอีก 1 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ข่าว สารคดี และสารคดีเชิงข่าว เดิมทีนั้น ทั้ง 3 ส่วนนี้จะรวมอยู่ในโปรแกรม Hotlines ทั้งสิ้น โดยจะแบ่งเป็นช่วง (Break) ต่าง ๆ เพื่อให้ข่าวที่เคยออกช่วง (Break) เดียวกันนั้น กินเวลานานจนเกินไป (ชัยยุทธ จันทรานุกพัฒนา, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2533) แต่ในปัจจุบันนี้ข่าว Hotlines มักจะประกอบไปด้วย ข่าว ที่รวบรัดมากขึ้น นอกจากวันหยุดราชการจึงจะมีข่าว Hotlines ภาคพิเศษ ที่อาจรวมเอาสารคดีเชิงข่าวเอาไว้ด้วย

เรื่องเวลาในการเสนอข่าวต่างประเทศสำหรับช่อง 7 นั้น ยังให้เวลาน้อยอยู่ เพราะบรรณาธิการข่าวเองมีความเห็นว่า "เป็นเรื่องไกลตัว เป็นเพียงส่วนเสริมของรายการข่าวทำให้ข่าวหลากหลายขึ้น ในขณะนี้ก็พยายามจะขอให้ข่าวต่างประเทศออกอากาศวันละ 8 นาที แต่ก็ยึดหยุ่นได้ โดยปกติแล้ว 8 นาที จะบรรจุข่าวได้ประมาณ 6-7 ข่าว (ปฏิมา ตันติคมน์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2533) แต่หากมีข่าวต่างประเทศที่เป็นเหตุการณ์สำคัญก็สามารถยืดเวลาออกอากาศได้

ส่วนช่อง 9 ในอดีตเคยให้เวลากับข่าวต่างประเทศประมาณ 17-18 นาที ปัจจุบันเหลือประมาณ 10 นาที ในช่วง 19.30-20.45 น. แต่ไปเพิ่มเวลาในส่วนของข่าวในประเทศเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ก็ยังมีข่าวต่างประเทศในช่วง

6.00-7.00 น. เป็นข่าวรับอรุณ ปิดท้ายด้วยข่าวโทรทัศน์ในข่าวทันโลก และ ปิดท้ายด้วยข่าวโทรทัศน์ในข่าวสั้นทันโลก ช่วงก่อนปิดสถานีด้วย

ช่อง 11 มีรายการข่าวถึง 6 ภาค คือ ภาค 6.00 น., 10.00 น., 16.55 น., 19.30 น. และ 20.00 น., 21.55 น., 23.00 น. (ข่าวล่า 5 นาที) ในแต่ละภาคจะบรรจุข่าวต่างประเทศเข้าไปด้วยทุกภาค ปัจจุบันได้เพิ่มเวลาการเสนอข่าวในภาค 19.30-20.00 น. จากเดิม 12 นาที เป็น 15 นาที เนื่องจากมีปฏิกิริยาย้อนกลับ (Feedback) จากผู้ชมกลับมาว่า ออกข่าวต่างประเทศน้อยเกินไป ทำให้ผู้บริหารเล็งเห็นความสำคัญมากขึ้น จึงได้เพิ่มเวลาการเสนอข่าวต่างประเทศดังกล่าว (อัมพวัน เจริญกุล, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2533)

ส่วนเรื่อง เวลาที่ออกอากาศข่าวทั่วไปในช่วงใดบ้างนั้น อาจสรุปได้ ดังนี้

	วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)	วันเสาร์-อาทิตย์
ช่อง 3	14.00 น., 15.50 น., 17.00 น., 19.30 น., 20.00 น., 20.50 น.	19.30 น., 20.00 น., 21.55 น.
ช่อง 5	11.50 น., 17.00 น., 19.30 น., 20.00 น., 22.22 น.	19.30 น., 20.00 น., 22.00 น.
ช่อง 7	09.15 น., 16.00 น., 17.15 น., 18.20 น., 19.15 น., 19.30 น., 20.00 น., 22.00 น., 23.00 น.	10.00 น., 12.00 น., 14.30 น., 16.30 น., 19.15 น., 19.30 น., 20.00 น., 22.00 น.
ช่อง 9	06.00 น., 12.00 น., 19.30 น., 20.00 น., 23.00 น.	19.30 น., 20.00 น.
ช่อง 11	06.00 น., 10.00 น., 16.55 น., 19.30 น., 20.00 น., 21.55 น., 23.00 น.	06.00 น., 10.00 น., 19.30 น., 20.00 น.

ตารางที่ 2 เวลาที่ออกอากาศข่าวทางสถานีโทรทัศน์ 5 สถานี ในปัจจุบัน

แต่ข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศในปัจจุบันนั้น ยังยึดเวลาในการออกอากาศในช่วง 19.30 น. และ 20.00 น. เป็นภาคหลัก ส่วนภาคอื่น ๆ นั้นแล้วแต่ความสำคัญของข่าวว่ามีความน่าสนใจเพียงใด ก็สามารถนำออกอากาศในช่วงต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะการรายงานข่าวสดจากสำนักข่าวต่าง ๆ ที่สถานีรับข่าวมา ยกเว้น ช่อง 11 ที่ออกอากาศข่าวต่างประเทศในทุกภาคด้วยเหตุผลดังกล่าวไปแล้วข้างต้น

บทบาทของสำนักข่าวต่างประเทศ

สำนักข่าว (News Agencies) ตามความหมายของ UNESCO, (1978 : 6 อ้างถึงใน อนุสรณ์ บุญชิต, 2532 : 8) คือ

การประกอบการที่มีวัตถุประสงค์หลักที่จะหาข่าวสาร เพื่อจัดส่งให้กับผู้ประกอบการด้านข่าวสาร และในบางกรณีเพื่อให้แก่เอกชน โดยมีหลักการว่าจะเสนอบริการข่าวที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นกลางเท่าที่จะทำได้ โดยการขยาย ซึ่งต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ถือปฏิบัติทางธุรกิจและประเพณีนิยม

หรืออาจกล่าวได้ว่า สำนักข่าว (News Agencies) คือ (กิติมา สุรสนธิ์, 2528 : 72 อ้างถึงใน อนุสรณ์ บุญชิต, 2532 : 8)

องค์กรที่มีวัตถุประสงค์สำคัญอยู่ที่การแสวงหารวบรวมข่าวสาร และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับข่าวสาร โดยมีเจตนาที่จะเปิดเผยข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้ปรากฏ รวมทั้งกระจายข้อเท็จจริงเหล่านั้นออกสู่กิจการที่เกี่ยวข้องกับข่าวสาร เช่น สื่อมวลชนต่าง ๆ บางกรณีอาจกระจายไปสู่บุคคลแต่ละคนเป็นราย ๆ ไป เพื่อที่จะให้กลุ่มกิจกรรมหรือบุคคลนั้น ๆ ได้รับบริการข่าวสารที่สมบูรณ์อย่างเท่าเทียมกันด้วยการแลกเปลี่ยนกับเงินที่จ่ายเป็นค่าบริการและอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ และผลประโยชน์ทางธุรกิจ

จึงสรุปได้ว่า สำนักข่าวนับว่ามีวัตถุประสงค์หลักที่คล้ายคลึงกันในการเป็นแหล่งข่าวสารที่จะกระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของกิจการที่ขอรับบริการ โดยเสนอ

ข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรง ไม่บิดเบือน มีความลับไว ทันต่อเหตุการณ์ จนอาจกล่าวได้ว่า สำนักข่าว เป็นต้นตอที่สำคัญและเป็นผู้กั้นกรองข่าวสารข้อมูล (gatekeeper) แรกเริ่มในกระบวนการสื่อสารโดยผ่านสื่อมวลชนทั้งหลาย ซึ่งถือเป็นบทบาทสำคัญของสำนักข่าวที่มีต่อสื่อมวลชนในประเทศไทย รวมทั้งสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลางทั้ง 5 สถานี เพราะสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานี ยังต้องรับข่าวต่างประเทศจากสำนักข่าวต่างประเทศต่าง ๆ

โดยทั่วไป ผู้ชมที่ชมข่าวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ มักไม่ได้นึกถึงว่า ข่าวเหล่านั้นมีที่มาอย่างไร นอกจากผู้สื่อข่าวสามารถผลิตข่าวได้เองแล้ว ในด้านข่าวต่างประเทศยังต้องพึ่งพาสถาบันข่าวที่มีเจ้าหน้าที่ของสำนักข่าวเป็นพัน ๆ คนทำหน้าที่รวบรวมข่าว และส่งข่าวระหว่างประเทศ จากสาขาของสำนักข่าวเป็นจำนวนร้อยแห่งที่กระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ทั่วโลก (แอล เฮสเตอร์, 2522 : 27) สำนักข่าวจึงมีประโยชน์มากสำหรับสื่อมวลชนที่ไม่มีกำลังพอที่จะส่งนักข่าวของตนออกไปผลิตข่าวต่างประเทศเองได้

สำนักข่าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สำนักข่าวโลก (World News Agencies or International Agencies) และสำนักข่าวแห่งชาติ (National News Agencies) สำหรับการซื้อข่าว หรือบอกรับเป็นสมาชิกสำนักข่าวของสถานีโทรทัศน์ในไทยนั้น เป็นการบอกรับข่าวจากสำนักข่าวโลกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่ สำนักข่าว AFP (Agence France Presse) ของประเทศฝรั่งเศส, สำนักข่าว AP (Associated Press) ของประเทศสหรัฐอเมริกา และสำนักข่าว UPI (United Press International) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนสำนักข่าว TASS (Telegrafnoie Agenstro Sovestskavo Soiuza - The Soviet Telegraph Agency) ของประเทศสหภาพโซเวียตนั้น เป็นสำนักข่าวในค่ายสังคมนิยม และสถานีโทรทัศน์ก็ไม่ได้บอกรับเป็นสมาชิกของสำนักข่าวนี้อันเป็นประจํา แต่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่สถานีโทรทัศน์ในไทยต้องการข่าวต่างประเทศที่มีแง่มุมอื่น ๆ ที่สำนักข่าวอื่น ๆ ไม่สามารถให้ได้

สำนักข่าวต่างประเทศ เริ่มตั้งสาขาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2478 สำนักข่าวโลกแห่งแรกที่เข้ามาตั้งสำนักงานสาขาในไทย คือ สำนักข่าว REUTERS ติดตามด้วยสำนักข่าว AP, UPI และ AFP ตามลำดับ (สุรัตน์ เมธิกุล, 2519 : 72) ทำให้เกิดกิจการซื้อขายข่าวต่างประเทศขึ้นในแวดวงสื่อมวลชนและองค์การเอกชนทั่วไป เดิมทีเดียวสื่อมวลชนที่ซื้อข่าวจากสำนักข่าวเหล่านี้เป็น

พวกหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ จนกระทั่งสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ได้เป็นสมาชิกบอกรับข่าวจากสำนักข่าว UPI และ REUTERS เป็นสถานีแรก จากนั้นจึงแพร่หลายเข้าไปยังสถานีอื่น ๆ ซึ่งแต่เดิมการรับข่าวยังมีลักษณะเป็นข่าวทางโทรพิมพ์ และภาพยนตร์ข่าว ข่าวทางโทรพิมพ์จะได้รับตลอด 24 ชั่วโมง และภาพยนตร์ข่าวนั้นมีขั้นตอนการเตรียมข่าวที่ค่อนข้างยุ่งยาก การส่งภาพยนตร์ข่าวก็ต้องส่งทางเครื่องบิน โดยสัญญาณภาพข่าวจะส่งมาถึงสถานีภาคพื้นดินที่ฮ่องกงก่อน ทางฮ่องกงก็จะบันทึกเทปไว้แล้วส่งทางเครื่องบินมาให้ไทยอีกต่อหนึ่ง เทปข่าวจะถูกส่งขึ้นเครื่องบินประมาณ 7.00 น. และถึงเมืองไทยในราว 11.00 น. จากนั้นจึงผ่านพิธีศุลกากรที่จะต้องมีการตรวจข่าว ว่าจะผ่านขั้นตอนนี้ข่าวต่างประเทศก็จะเข้าถึงสถานีโทรทัศน์ประมาณ 13.30 น. แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับคืนฟ้าอากาศด้วย ถ้าเครื่องบินมาถึงช้ากว่ากำหนดเวลา (DELAY) ข่าวก็จะมาถึงตอนค่ำ และไม่สามารถนำออกอากาศทันในช่วงข่าวภาค 20.00 น. ได้ จากความล่าช้าในการเสนอข่าว และความไม่สะดวกในประการทั้งปวงนี้โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ (TV POOL) จึงมีมติให้เลิกรับข่าวจากสำนักข่าว UPITN อันเนื่องมาจากความไม่สะดวกดังกล่าว และหันมารับข่าวจากสำนักข่าว VISNEWS ในนิวยอร์ก และสำนักข่าว VISNEWS ในลอนดอนแทน การรับข่าวโดยผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจนี้จึงเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างโทรทัศน์ 4 สถานี คือ ช่อง 3, 5, 7 และ 9 ด้วยความเห็นชอบของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ซึ่งคณะกรรมการของโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือกรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนที่มีอำนาจเต็มของสถานีโทรทัศน์สถานีละ 1 คน คณะกรรมการดังกล่าวจะเลือกประธานขึ้น 1 คน ทำหน้าที่รับผิดชอบทั้งกิจการภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับการรับข่าวจากต่างประเทศนี้ถือเป็นกิจการด้านต่างประเทศของ TV POOL ซึ่งในปัจจุบันนี้มีสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เป็นตัวแทนดำเนินการข่าว VISNEWS จะส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมมาที่เครื่องรับสัญญาณภาคพื้นดินของประเทศไทยของการสื่อสารแห่งประเทศไทย เรียกว่า สถานีคมนาคมภาคพื้นดินผ่านดาวเทียม (COMMUNICATIONS SATELLITE EARTH STATION) ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลศรีราชา อำเภอบางพระ จังหวัดชลบุรี (มาฉวีภา ดันติสุภต, 2512 : 157) จากนั้นสถานีรับสัญญาณของการสื่อสารแห่งประเทศไทย จึงส่งสัญญาณต่อไปยังเครื่องรับสัญญาณที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ซึ่งสถานีโทรทัศน์อีก 3 สถานีที่อยู่ใกล้เคียงกัน ก็จะสามารถรับสัญญาณเข้าสถานีได้ เพื่อนำไปผ่านกระบวนการคัดเลือกของกองบรรณาธิการข่าวต่างประเทศต่อไป มีข้อสังเกตที่ได้จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวช่อง 11 (อัมพวัน เจริญกุล, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2533) ในเรื่องของการรับข่าวจากสำนักข่าวว่า ช่อง 11 ไม่ได้ร่วม

รับข่าวจากต่างประเทศผ่าน TV POOL เหมือนสถานีโทรทัศน์อื่น ๆ เนื่องจากช่อง 11 ถูกลำโพงมาที่หลังเพียงไม่กี่ปีมานี้ ดังนั้น การรับข่าวจากสำนักข่าวจึงแตกต่างออกไป โดยช่อง 11 จะรับข่าวจากสำนักข่าว WTN (WORLDWIDE TELEVISION NEWS) แยกออกไปแต่วิธีการรับสัญญาณนั้นมีวิธีการเช่นเดียวกับ การรับสัญญาณข่าวของอีก 4 สถานี คือ รับสัญญาณข่าวผ่านดาวเทียมของ การสื่อสารแห่งประเทศไทย แล้วส่งสัญญาณมายังเครื่องรับสัญญาณของช่อง 11 โดยตรง ในเวลาประมาณ 06.25 น. รวมทั้งยังรับข่าวโทรพิมพ์จากสำนักข่าว UPI ด้วย

อย่างไรก็ดี จากกระบวนการวิธีการรับข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงบทบาทของสำนักข่าวได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก จากการศึกษาพบว่า สำนักข่าวในโลกนี้มีทั้งสิ้น 219 แห่งก็จริง แต่ถ้าจะพิจารณากันแล้ว จะเห็นได้ว่ามีเพียง 5 แห่งเท่านั้นที่ควบคุม (dominate) กระแสข่าวสารของโลกทั้งหมดไว้ นั่นคือ

AFP	ของฝรั่งเศส
AP	ของสหรัฐอเมริกา
UPI	ของสหรัฐอเมริกา
REUTER	ของอังกฤษ
TASS	ของสหภาพโซเวียต

ที่กล่าวว่าทั้ง 5 สำนักข่าวสามารถควบคุมกระแสข่าวสารโลกไว้ทั้งหมดนั้นเนื่องจากทั้ง 5 สำนักข่าวนี้นี้ มีขนาดขององค์กรขนาดใหญ่และมีประสิทธิภาพในการสื่อข่าวและกระจายข่าวไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกด้วยภาษาต่าง ๆ กัน (UNESCO, 1978 อ้างถึงใน ธีรวิวัฒน์ ประกอบผล, 2525 : 70) จึงสามารถครอบคลุมลูกค้าที่เป็นสื่อมวลชนได้เกือบทั่วโลก ยิ่งเมื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับ การรับข่าว หรือซื้อข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ในไทย แล้วจะพบว่า สถานีโทรทัศน์ของไทยจะซื้อข่าวจากสำนักข่าว REUTER และบางสถานีก็ซื้อข่าวจากสำนักข่าว UPI ด้วย ทั้ง 2 สำนักข่าวนี้นี้เป็นของประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ ที่ล้วนแต่จัดอยู่ในสำนักข่าวของโลก 5 สำนักข่าวที่ควบคุมกระแสข่าวสารของโลกทั้งหมดได้ ดังนั้น สำนักข่าวต่างประเทศ จึงมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อเนื้อหาของข่าวต่างประเทศที่จะเข้ามาเผยแพร่ในไทย โดยอาจจะพิจารณาได้จากแนวคิดในเรื่องการไหลของข่าวต่างประเทศ ด้วยสภาพของข่าวต่างประเทศที่จำเป็นต้องรับข่าวสำเร็จรูปมานี้ ทำให้

เกิดการไหลของข่าวสารข้ามประเทศขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้ เป็นที่น่าสังเกตุว่า เรามักจะรับแต่ข่าวสารเกี่ยวกับต่างประเทศมาจากโลกที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่สมดุลของกระแสข่าวสารขึ้น

สภาพดังกล่าวเห็นได้ชัดจากผลพวงที่สถานีโทรทัศน์ในไทย ยังต้องรับข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสำนักข่าวเหล่านั้นจะเป็นสำนักข่าวของประเทศในโลกลที่ 1 เช่น REUTER ของอังกฤษ, AP และ UPI ของสหรัฐอเมริกา และ VISNEWS ของอังกฤษ ดังนั้น สำนักข่าวเหล่านั้นจะเป็นตัวกำหนดกระแสข่าวสารที่จะไปปรากฏในโทรทัศน์ (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2525 : 88) ของประเทศเราอย่างเห็นได้ชัด

การไหลของข่าวต่างประเทศเช่นนี้ ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในการไหลของข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ ซึ่งอาจถือได้ว่า เป็นความจำเป็นทางด้านต้นทุน หรืองบประมาณที่ไม่สามารถจะผลิตข่าวต่างประเทศ ซึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าเดินทาง และอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากได้ และ

ในเมื่อสำนักข่าวต่าง ๆ การโทรคมนาคม สื่อมวลชน แหล่งข้อมูล และโรงงานผลิตอุปกรณ์การสื่อสารทั้งหมด ต่างรวมกันอยู่ในประเทศพัฒนาแล้วเพียงกลุ่มเดียว โอกาสที่จะสื่อสารกันอย่างอิสระและเท่าเทียมกันจึงแทบจะไม่มี ความขมขื่นของประเทศกำลังพัฒนาที่มีทรัพยากรน้อย คือ การที่ต้องพึ่งพาอาศัยสำนักข่าวใหญ่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างประเทศ หรือข่าวของประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน" (ฉอง แมคไบริด, 2528 : 55)

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานของความไม่สมดุลในการรับข่าวต่างประเทศมาเพียงฝ่ายเดียวที่เห็นได้ชัด ก็คือ จากจำนวนข่าวที่ส่งออกไปจากสำนักข่าวใหญ่นั้น ประมาณกันว่าสำนักข่าว AP ส่งข่าวประมาณวันละ 90,000 คำ ไปยังเอเชีย แต่ประเทศในเอเชียไปยังนิวยอร์กเพียง 19,000 คำ เพื่อนำไปเผยแพร่ทั่วไป สำนักข่าว UPI ส่งข่าวโทรทัศน์จากประเทศตะวันตกไปยังเอเชียประมาณ 150 เรื่องต่อเดือน แต่มีข่าวที่ส่งออกไปจากเอเชียเพียงเดือนละ 10 เรื่อง การไหลของข่าวต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ในลักษณะดังกล่าวนี้ มีการวิเคราะห์กันในหมู่นักวิชาการว่า การที่ประเทศกำลังพัฒนาผลิต

ข้อมูลของตนออกมาน้อยเกินไป เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ "ผลผลิตการสื่อสาร" จากประเทศอุตสาหกรรมหลังโหลเข้ามาดช่องว่างเหล่านั้นได้ (ฅอง แบคไบริด, 2528 : 58) แต่ในปัจจุบันนี้ สิ่งที่น่าเป็นห่วงอยู่มากจากผลกระทบจากการที่มีวิธีการสมัยใหม่เกิดขึ้นในสังคมที่ก้าวหน้า คือ "การได้รับข่าวสารมากเกินไปจนกว่าจะรับรู้" นั่นก็คือ การได้รับข่าวสารมากและรวดเร็วเกินไปจนเกินกำลังพลเมืองธรรมดาที่จะรับรู้เรื่องราวได้ (ฅอง แบคไบริด, 2528 : 60) กรณีนี้เป็นสิ่งที่น่าคิดสำหรับการรับข่าวต่างประเทศมาจากสำนักข่าวต่างประเทศนั้นว่า ในปัจจุบันมีปริมาณที่มากน้อยหรือเหมาะสมเพียงใด เพราะถ้ามีน้อยเกินไปประชาชนที่เป็นผู้ชมจะไม่สามารถรับรู้ได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง แต่ถ้ามากเกินไปผู้ชมก็จะรู้สึกเฉยเมยต่อข่าวที่ได้รับ หรือเกิดความรู้สึกแปลกแยกหรือถอยห่างจากสิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะยอมรับเหตุการณ์นั้น ๆ

สิ่งที่น่าจะเป็นผลอีกอย่างหนึ่งจากการไหลของข่าวต่างประเทศเข้ามาในไทยนั้น ก็คือ การครอบงำทางวัฒนธรรมที่ผ่านทางเนื้อหาของข่าวนั้น ดังที่มีนักหนังสือพิมพ์ นักวิจัย และนักการเมืองหลายคนโดยเฉพาะในประเทคกำลังพัฒนา ได้ให้ความเห็นไว้ว่า "ข่าวไม่เคยเป็นกลาง ข่าวย่อมสะท้อนให้เห็นแนวความคิดทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม" (ฅอง แมคไบริด, 2528 : 62)

ซิกนิว เบรซินสกี (Zbigniew Brzezinski) ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงของอดีตประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ แห่งสหรัฐอเมริกา ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า "เท่าที่เป็นอยู่เวลานี้สังคมอเมริกัน ส่งผลกระทบต่อสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดอย่างมากที่สุด ก่อให้เกิดผลรวมด้านการเปลี่ยนแปลงของโลกทัศน์ และอุปนิสัยใจคอของชาวโลกอย่างลึกซึ้ง 60% ของการสื่อสารภายในโลกทั้งหมดมีแหล่งมาจากสหรัฐอเมริกา..." (บุญรักษ์ บุญณะ เขตมาลา, 2530 : 57) ส่วน Jeremy Tunstall นักวิชาการได้ศึกษาการสื่อสารมวลชนทั่วโลก และยืนยันว่า การสื่อสารมวลชนในโลกถูกครอบงำ โดยความเป็นอเมริกันอย่างโจ่งแจ้ง ทั้งด้านเทคโนโลยี เนื้อหา การศึกษาและอุดมการณ์ทางวิชาชีพ (บุญรักษ์ บุญณะ เขตมาลา, 2530 : 57)

สำหรับความคิดเห็นของนักสื่อสารมวลชนในไทยเองอย่าง นิรมล เมธีสุกุล บรรณาธิการข่าวประจำวัน และบรรณาธิการบริหารบริษัท EM NEWS สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (นิรมล เมธีสุกุล, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2533) ก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า

ถึงแม้ว่าเราจะประนามว่า ทศนะหรือค่านิยม ตะวันตกผ่านเข้ามาทางสื่อมวลชนมากก็จริง แต่เราก็ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า มาตรฐานการทำงานของเขายังมีอยู่ ความสามารถของเขายังมีอยู่ นาน ๆ ที่จึงจะเห็นโผล่ออกมา โดยที่เห็นจุดยืนอันเป็นค่านิยมทางตะวันตกเต็มตัว แต่ถ้าพูดในแง่คุณภาพของการทำงานแง่ของการเสาะแสวงหาแหล่งข่าว ข้อมูลต่างๆ นี้ ก็ต้องให้ความนับถือเขาระดับหนึ่ง ไม่ถึงกับปฏิเสธมัน แต่ก็น่าเสียวไส้ หากเป็น Live (ถ่ายทอดสด) เราไม่รู้ว่าวันหนึ่ง CNN อาจออกเรื่องอะไรก็ได้ที่รัฐบาลไม่ต้องการ อย่างนี้ก็อาจเจ๊งกันเป็นแถบเหมือนกัน แต่เหตุการณ์นี้ยังไม่เกิด เราเห็นว่าบ้านเราเมืองเราได้เปิดหูเปิดตา ได้เรียนรู้รู้อย่างอื่น

จากความคิดเห็นเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นได้ว่า ไม่เพียงแต่นักสื่อสารมวลชน หรือนักวิชาการในโลกที่ 3 เช่น ประเทศไทยเท่านั้นที่ส่วนใหญ่จะมองว่าการรับข่าวสารซึ่งรวมเอาข่าวต่างประเทศเข้าไปด้วยนั้น เป็นสิ่งที่ยังหลีกเลี่ยงไม่ได้เสียทีเดียว แต่นักสื่อสารมวลชนและนักวิชาการของตะวันตกเองก็เล็งเห็นถึงความจริงข้อนี้ ซึ่งกล่าวอาจได้ว่ามีผลมาจากปัญหาหลาย ๆ ประการ เช่น ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจที่ทำให้สื่อมวลชนในโลกที่ 3 ซึ่งในกรณีนี้ก็คือสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยไม่สามารถทุ่มทรัพยากรบางอย่าง เพื่อคุณภาพของเนื้อหาซึ่งเป็นข้อจำกัดทางด้านทุน (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2525 : 24) ที่ไม่สามารถจะผลิตข่าวต่างประเทศได้เอง โดยการส่งผู้สื่อข่าวไปยังต่างประเทศได้ทั้งหมด (นิรมล เมธีสุวกุล, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2533) ผลก็คือ ทำให้เราต้องตกอยู่ภายใต้การแพร่ขยายวัฒนธรรมแบบตะวันตกอยู่อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

แต่ก็มีนิมิตอันคืออย่างหนึ่งว่า ในปัจจุบันนี้สถานีโทรทัศน์ในไทยได้เริ่มผลิตข่าวของไทยเพื่อแลกเปลี่ยนกับสำนักข่าวต่างประเทศบ้างแล้ว เช่น ช่อง 3, ช่อง 5 และช่อง 7 ได้ผลิตข่าวที่เป็นเรื่องเด่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องที่เกี่ยวกับชนบทธรรมเนียมนิยมประเพณีอันดีงามของไทย แม้ว่าจะถือเป็นการไหลกลับของข่าวสารเพียงเล็กน้อย จากประเทศในโลกที่ 3 อย่างไทย แต่ก็ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า เป็นความพยายามที่จะทำให้ข่าวสารระหว่างสถานีโทรทัศน์ในไทยกับสำนักข่าวมีความสมดุลกันมากขึ้น

เนื้อหาของข่าวต่างประเทศ

อย่างที่กล่าวไปแล้วว่า เนื้อหาของข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์ในปัจจุบันมีเนื้อหาที่แฝงไปด้วย ความนึกคิดต่าง ๆ ที่แทรกไว้ ทั้งตัวบรรณาธิการใหญ่ของสำนักข่าวเอง และตัวผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวนั้น ซึ่งหมายความว่า ข่าวต่างประเทศได้ผ่านการกลั่นกรองไปหลายขั้นตอนแล้ว ก่อนที่จะตกมาถึงมือของบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการคัดเลือกข่าวต่างประเทศ ดังนั้น เนื้อหาของข่าวต่างประเทศ ที่ออกอากาศในปัจจุบันจะมีสภาพเป็นอย่างไร อาจวิเคราะห์ได้จากเนื้อหาข่าวต่างประเทศที่ออกอากาศในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์จากวิธีการบันทึกเทปวีดิทัศน์ (Video)

จากการสุ่มตัวอย่างบันทึกเทปวีดิทัศน์ข่าวต่างประเทศ ตั้งแต่เวลา 19.30 น. จนถึงปิดสถานีของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11 เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ปรากฏผลดังนี้

ประเภทของข่าวต่างประเทศ	สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เวลา (นาที:วินาที)	ช่อง 5 เวลา (นาที:วินาที)	ช่อง 7 เวลา (นาที:วินาที)	ช่อง 9 เวลา (นาที:วินาที)	ช่อง 11 เวลา (นาที:วินาที)	เวลา (รวม)
การเมือง	47:16	61:13	39:05	37:16	54:08	238:58
เศรษฐกิจ	6:06	17:06	-	:59	5:01	29:12
กีฬา	-	1:28	8:51	1:53	1:19	13:31
บันเทิง	-	4:34	-	:40	2:49	8:03
อาชญากรรม	-	:51	-	-	1:22	1:13
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	4:45	-	:36	4:29	9:50
เกษตร	-	-	-	-	-	-
พยากรณ์อากาศ	-	1:39	-	-	-	1:39
ราชสำนัก	-	-	-	-	-	-
ภัยพิบัติ	:30	1:45	1:50	1:21	6:11	11:37
สิ่งแวดล้อม	-	7:57	:30	-	-	8:27
เวลา (รวม)	53:52	101:18	50:16	41:45	75:19	

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ประเภทของข่าวต่างประเทศในปัจจุบัน

จากตาราง 3 พบว่า ใน 1 สัปดาห์นี้ สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ให้ความ
แก่ข่าวต่างประเทศมากที่สุด (101 นาที 18 วินาที) และสถานีโทรทัศน์ที่ให้
เวลาแก่ข่าวต่างประเทศรองลงไป คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 (75 นาที 19
วินาที), ช่อง 3 (53 นาที 52 วินาที), ช่อง 7 (50 นาที 19 วินาที) และ
ช่อง 9 (41 นาที 45 วินาที) ตามลำดับ

ข่าวต่างประเทศประเภทการเมืองได้เวลาออกอากาศมากที่สุด รอง
ลงมาได้แก่ ข่าวต่างประเทศประเภทเศรษฐกิจ, กีฬา, กัญชัชบัตติ, วิทยาศาสตร์-
และเทคโนโลยี, สิ่งแวดล้อม, บันเทิง, พยากรณ์อากาศ, อาชญากรรม ตาม
ลำดับ ส่วนข่าวต่างประเทศบางประเภท ข่าวเกษตรและราชสำนักนั้น ไม่ค่อยพบ
ในการออกอากาศเท่าใดนัก

หากพิจารณาในแง่ของข่าว ขึ้นข่าวที่ปรากฏจะพบลักษณะดังนี้

สถานีโทรทัศน์	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	รวม
ประเภทของข่าวต่างประเทศ	จำนวนข่าว ๕ (ชน)	จำนวนข่าว ๕ (ชน)	จำนวนข่าว ๕ (ชน)	จำนวนข่าว ๕ (ชน)	จำนวนข่าว ๕ (ชน)	
การเมือง	43	61	49	31	61	245
เศรษฐกิจ	3	11	-	1	5	20
กีฬา	-	5	16	5	2	28
บันเทิง	-	3	-	1	3	7
อาชญากรรม	-	2	-	-	2	4
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	4	-	1	5	10
เกษตร	-	-	-	-	-	-
พยากรณ์อากาศ	-	4	-	-	-	4
ราชสำนัก	-	-	-	-	-	-
กัญชัชบัตติ	1	4	2	3	8	18
สิ่งแวดล้อม	-	3	1	-	-	4
จำนวนข่าว (รวม)	47	97	68	42	86	

ตารางที่ 4 สัดส่วนของจำนวนข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

จากตารางพบว่า ในปัจจุบัน สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 มีจำนวนข่าวต่างประเทศมากที่สุด (97 ชิ้น) รองลงมาได้แก่ ช่อง 11 (86 ชิ้น), ช่อง 7 (68 ชิ้น), ช่อง 3 (47 ชิ้น) และช่อง 9 (42 ชิ้น) ตามลำดับ

ข่าวต่างประเทศประเภทการเมือง มีจำนวนชิ้นข่าวมากที่สุด และรองลงมา ได้แก่ ข่าวต่างประเทศประเภทกีฬา, เศรษฐกิจ, ภัยพิบัติ, วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี, บันเทิง และอาชญากรรม, พยากรณ์อากาศ, สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ (3 อันดับหลัง มีจำนวนชิ้นข่าวเท่ากัน)

หากวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศ หรือภูมิภาคใดของโลกของข่าวต่างประเทศใน 1 สัปดาห์ (3-9 เม.ย. 2534) ปรากฏผลดังนี้

<u>ทวีป</u>	<u>ความถี่ของประเทศที่พบในข่าว</u>
อเมริกาเหนือ	105
อเมริกากลาง	5
อเมริกาใต้	9
ยุโรป	85
เอเชีย	35
เอเชียใต้	8
ตะวันออกกลาง	117
แอฟริกา	7
ออสเตรเลีย	3

จากการศึกษา แสดงได้ว่าในปัจจุบันข่าวต่างประเทศเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศในตะวันออกกลางมากที่สุด รองลงมาคือ ประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ, ยุโรป, เอเชีย, อเมริกาใต้, เอเชียใต้, แอฟริกา, อเมริกากลาง และออสเตรเลีย ตามลำดับ ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า ในปัจจุบันเสนอข่าวต่างประเทศเกี่ยวกับประเทศในตะวันออกกลาง, อเมริกาเหนือ และยุโรปมากเป็นเพราะทั่วโลกกำลังให้ความสนใจกับผลต่อเนื่องที่เกิดจากความขัดแย้งในอ่าวเปอร์เซีย ดังนั้น สำนักข่าวจึงมักคัดเลือกข่าวดังกล่าวมาออกอากาศเป็นจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาประเภทของข่าว ยังพบว่า ข่าวต่างประเทศประเภทข่าวการเมือง ก็ยังได้รับการคัดเลือกนำออกอากาศมากตามไปด้วย ดังนั้น เนื้อหาที่

ปรากฏจึงได้รับการกลั่นกรองจากบรรณาธิการของสำนักข่าวต่างประเทศ และผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวเหล่านั้น เป็นผลต่อเนื่องให้เนื้อหาที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยมีสภาพอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้นั่นเอง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น อาจสรุปได้ว่า ลักษณะของรายการข่าวต่างประเทศทางโทรทัศน์ในปัจจุบันมีประวัติความเป็นมา จากเดิมที่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เริ่มนำเอาข่าวผ่านดาวเทียมเข้ามาออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เป็นรายแรก แต่ลักษณะข่าวต่างประเทศในยุคนั้นมีความล่าช้ากว่าปัจจุบันมาก รวมทั้งยังมีเทคโนโลยีในการผลิตข่าวต่างประเทศในระดับต่ำกว่าปัจจุบัน การรับข่าวจึงมักเป็นภาพข่าว และข่าวโทรทัศน์ จนกระทั่งมาถึงยุคปัจจุบันที่ข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลาง ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญมากขึ้น จนเกิดลักษณะการแข่งขันกันอยู่ในที่ มีการเสาะหาแหล่งข่าวจากทั่วมุมโลกเท่าที่จะติดต่อหาได้ ที่เห็นได้ชัดคือ เมื่อเกิดข่าวสถานการณ์ใด ๆ ขึ้น บางสถานีจะรีบติดต่อหาข้อข่าวนั้น ๆ จากแหล่งข่าวที่สถานีของตนมิได้รับข่าวเป็นประจำอยู่ การคัดเลือกข่าวของแต่ละสถานีก็มีลักษณะแตกต่างกันและเหมือนกันในบางจุด ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การจัดองค์กร, คู่แข่ง, นโยบายของแต่ละสถานี, จำนวนบุคลากร, ความคิดเห็นของตัวบรรณาธิการเอง, สำนักข่าวที่สถานีรับข่าวอยู่เหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการคัดเลือกเป็นไปดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนการเรียงลำดับข่าวต่างประเทศนั้นมีการเรียงตามลักษณะของข่าว, การเรียงตามเนื้อหาสาระของข่าวและการเรียงตามบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือปรากฏในข่าว, ในด้านเวลาการเสนอข่าวต่างประเทศนั้นพบว่าในปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่ให้เวลาการออกอากาศข่าวต่างประเทศมากขึ้น โดยมีการรับข่าวเพิ่มเติมจากที่รับร่วมกันโดยผ่านทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ (TV POOL) นอกจากนี้ยังมีสัญญาณสำคัญอันเป็นปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) จากผู้ชมข่าวต่างประเทศที่มักจะติดต่อกับทางสถานี เพื่อสอบถามการออกอากาศข่าวบางข่าวที่น่าสนใจ รวมทั้งมีการเรียกร้องให้ออกอากาศข่าวบางข่าวให้มากขึ้น ด้วยความสนใจเป็นพิเศษ ซึ่งอย่างน้อยก็แสดงให้เห็นว่า มีผู้ชมกลุ่มหนึ่งต้องการชมข่าวต่างประเทศให้มากขึ้น จนหลาย ๆ สถานีมีการขยายเวลาการออกอากาศออกไปอีก

สิ่งสำคัญที่จะลืมเสียมิได้คือ สำนักข่าวต่างประเทศ ซึ่งมีบทบาทมากในการเสนอข่าวต่างประเทศของสถานีโทรทัศน์ในประเทศไทย เนื่องจากการผลิตข่าวของสำนักข่าวป้อนให้กับสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ทั่วโลกที่บอกรับเป็นสมาชิกนั้นย่อมต้องผ่านการกลั่นกรองทางความคิด และมักจะพบการแทรกเอาวัฒนธรรม